

Η ΝΕΑ

ΖΩΗ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΕΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ.

ΕΤΟΣ Γ'.

ΜΑΡΤΙΟΣ-ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1907

ΑΡΙΘ. 31-32

Η ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

ΑΙΩΝΕΣ σκλαβιάς και ταπεινώσεως παρήρχοντο και ο Έλληνισμός ταπεινωμένος και κατασυντετριμμένος τας πτέρυγας ενεψύλευεν εις την χώραν η οποία εξηκολούθει στενάζουσα υπό το πέλμα του κατακτητού. Ένεκαρτέρει εκεί και ήνείχετο τας βαρείας ατιμώσεις, καρδοκων την θεϊαν στιγμήν καθ' ην, εμπνεόμενος θά διεξεδίκει τὰ δίκαια αὐτοῦ, ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ βωμῶν καὶ ἐστιῶν, ὑπὲρ Πίστεως καὶ Πατρίδος. Ἰῆς Πατρίδος, φεῦ! τῆς ἀλωθείσης ἀπὸ τὴν ρομφαίαν καὶ τὸ δόρυ τοῦ ἐπιδρομέως, τῆς ἐρημωθείσης ἀπὸ τὰ τέκνα τῆς, τὰ ζητήσαντα ἀσυλον καὶ στέγην εἰς ξένας φιλοξένους χώρας, τῆς Πίστεως τῆς ὑφισταμένης τὸν ἀμείλικτον διωγμὸν τοῦ Ἰσλάμ, πλὴν ἀνδρῶν μὲνης, ἐμψυχούσης τοὺς πιστοὺς εἰς αὐτήν, ἠλεκτριζούσης τοὺς ἔχοντας πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως.

Τὰ ἔτη διεδέχοντο ἀλλήλα καὶ ὁ Έλληνισμὸς στένων καὶ ἀγωνιῶν, ἀπατρις καὶ ἀφιλος, ἀστεγος καὶ χωρὶς θρησκείαν ἐφύλαττεν ὡς ἱερὰν παρακαταθήκην εἰς τὰ στήθη του τὸ ἱερὸν πῦρ τῆς ἐκδικήσεως, ἐμελέτα διαρκῶς τὸ μάθημα τῆς ἀναγεννήσεως, τῆς ἀναστήλωσεως τῶν ἱερῶν πατρῶν καὶ τῶν βωμῶν, καὶ ἐφέλλιζε τὰ λόγια τῆς γρηᾶς, ἡ ὁποία, κατὰ τὴν στιγμήν, καθ' ἣν ἐκυριεύετο ἡ Βασιλίς τῶν Πόλεων, ἡ Κωνσταντινούπολις, καὶ ἐπιπτεν ὁ τελευταῖος τῶν Βυζαντινῶν Ἀυτοκρατόρων τῆς, Κωνσταντῖνος ὁ Παλαιολόγος, ἐτηγάνιζε ψαράκια σὸ τῆγάνι.

Ἐφέλλιζε τὰ λόγια τῆς γρηᾶς «πάλι με χρο-

νια, με καιρούς, πάλι δικά μας είναι», καὶ ἐγαλούχει εἰς τοὺς κόλπους αὐτοῦ τοὺς γίγαντας τοὺς τιτάνας, οἵτινες ἐπρόκειτο νὰ λάβουν μέρος εἰς τὴν γίγαντομαχίαν, τὴν τιτανομαχίαν τοῦ 21. Ὑπὸ τοὺς θόλους καὶ τὰ ὑπόγεια τῶν οἰκιῶν, ὑπὸ τοὺς βράχους καὶ τὰ κοιλώματα τῶν ὄρεων, ὑπὸ τὰς κατακόμβας καὶ τὰ ἀπρόσιτα εἰς τοὺς κατακτητὰς μέρη, ἐν Εὐαγγέλιον ἐδιδάσκετο, μία διδασκαλία ἐγένετο, εἰς ὕμνος ἐναρμόνιος, μία μουσικὴ θεσπεσία, ἀρρητος, ἐπαίζετο. Τὸ Εὐαγγέλιον τῆς ἀληθινῆς θρησκείας, τῆς θρησκείας τοῦ Χριστοῦ, ἡ διδασκαλία τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν Πατρίδα, ὁ Ὑμνος πρὸς τὴν θεὰν Ἐλευθερίαν. Ἐκεῖ ἐπὶ σειρὰν ολοκλήρων ἐτῶν ἐπλημμύριζαν οἱ θόλοι καὶ αἱ κατακόμβαι ἀπὸ λόγια ἀγάπης καὶ πίστεως τοῦ Εὐαγγελίου, ἐμποδούντα καὶ κραταιώνοντα τὸν Έλληνισμὸν εἰς τὴν πάτριον γλῶσσαν καὶ πίστιν του, ἐκεῖ ἐπὶ αἰῶνα ἀχολογοῦσαν οἱ βράχοι καὶ τὰ βουνὰ ἀπὸ κλέφτικα ἀρματωλικά τραγούδια, τραγούδια πρὸς τὴν Ἐλευθερίαν, παιᾶνες πρὸς τὴν θεὰν ταύτην, τὴν κραδαίνουσαν τὸ δόρυ, ἐκεῖ ἐγαλουχῆθησαν εἰς τὴν ἰδέαν τῆς ὑπερασπίσεως τῆς θρησκείας, τῆς σημαίας τῆς Ἐλευθερίας. Οἱ ἱεροφάνται τοῦ Έλληνισμοῦ, ἀσημορασσοφόροι, πλὴν διαπνεόμενοι ἀπὸ μενος πατριωτικὸν καὶ ἀγάπην ἀληθῆ πρὸς τὴν θρησκείαν, μεταλαμπαδεύοντες τοὺς λόγους τοῦ Σωτῆρος, μυσῶντες τοὺς καταδιωκομένους ἀπὸ τὸν τύραννον καὶ ἐναπολειφθέντας πιστοὺς εἰς τὴν πατριωτικὴν καὶ ἱερὰν

ιδεάν της ανεξαρτησίας της Πατρίδος, έρριψαν βα-
θειά τόν σπύρον της διδασκαλίας των, ό όποιος
έκαρποφόρησε κατόπιν, και τά αποτελέσματα του
όποιου έλάμπρυναν και εκόσμησαν τās σελίδας της
ένδόξου Ιστορίας του Έλληνισμού, κατέπληξαν,
κατηγοήτευσαν, ένεθουσίασαν τήν Εύρώπην και σύμ-
παντα τόν πεπολιτισμένον κόσμον.

* *

«Ιταγγελίζου γῆν χαράν μεγάλην» διελάλησε
μέ τυρρηνικήν σάλπιγγα ό Παλαιών Πατρών Γερμα-
νός, ό έμπνευσμένος αυτός Ίεράρχης, ύψώσας και
ανάστηλώσας τήν σημαίαν της Αγίας Λαύρας τήν
ήμεραν της 25ης Μαρτίου, ήμέραν του Εύαγγελισμού
της Θεοτόκου.

Περιβεβλημένος τά αρχιερατικά του άμφια και
κρατών από τήν μίαν χείρα τήν ποιμενικήν του ρά-
βδον, από τήν άλλην δέ τήν σημαίαν της Αγίας
Λαύρας, τήν Σημαίαν της Έλευθερίας, εύγγελί-
σατο εϊς τόν τραυματισμένον και κατακερματισμένον,
τόν ναρκωμένον από τās χανούσας πληγάς και
άσπαιρόντα από τούς διωγμούς Έλληνισμόν, χαράν
μεγάλην, ηύλόγησε τήν έναρξιν του αίματηρού αγώ-
νου, ήναψε τήν πυρκαϊάν απ' άκρου έως άκρου εϊς
τήν αίμάσσουσαν Ελλάδα. Εϊς τό άκουσμα των
θειών λέγων του Ίεράρχου Παλαιών Πατρών Γερ-
μανού ό Έλληνισμός έθρυχήθη ως λέων και φρικια-
στική πνοή άνερίπισε τήν χαίτην του, εϊς δέ μη-
κυθμός, μία κραυγή μυριστόμοτος, έπλατάγισε τόν
άέρα των όρέων, ή κραυγή απ' άκρη σ' άκρη χα-
λασμός».

Αί πνοαί των ζεφύρων και των ανέμων, και ό
ρόχιθος των κυμάτων των θαλασσών εν μήνυμα εύαγ-
γελισμού, εν άγγελτήριοι χαράς έφεραν εϊς τās ήρωϊ-
κάς νήσους τό μήνυμα της Υψώσεως της σημαίας
της Αγίας Λαύρας, τό άγγελτήριο της εύλογίας
της έναρξεως του αγώνος υπό του Γερμανού Πα-
λαιών Πατρών. Η μεγάλη έποποιία, ή όποία είχε
τήν αρχήν της από τήν Υψηλόν Χριστιανικόν «Εύαγ-
γελίζου» είχε ηδη αρχίσει. Αί ήρωϊκαί νήσοι Υδρα
Σπέτσαι και Ψαρά έκυριάρχησαν κατά θάλασσαν,
τήν όποίαν έφώτισεν ό δαυλός του στολοκαύστου και
πυρπολητού της τουρκικής ναυαρχίδος Κανάρη,
ή δέ ήρωϊκή και αντίταστος Μπουμπουλίνα
εδόξασε τά πέλαγα, τά όποια κατά τόν ποιητήν,
«άχολογούσαν από τήν Τένεδο έως τή Σάμο». «Τό
Μεσολόγγι σκέλεθρο, γυμνό, ξεσαρκωμένο, δέν παρα-
δίδει τάρματα, δέν γέρνει τό κεφάλι, για νεκροθάπτη
τόν κρατεί τόν Χρήστο τόν Καψάλη».

Η ήρωϊκή έξοδος εκ της ιστορικής πόλεως της
γενναίας εκείνης φρουράς, ή όποία διέσχισε κατά τήν
ήμεραν των Βαίων τά στίφη των Τούρκων και διήλθε
ξιφήρης διά μέσου αυτών, έδωκε τό μοναδικόν τούτο
εϊς τήν παγκόσμιον ιστορίαν παράδειγμα ήρωϊσμού,
εδόξασε και άπηθανάτισε τόν Έλληνισμόν, ή δέ έν-
δοξος λάμψις, τήν όποίαν άνέδωκεν ό δαυλός του Κα-
ψάλη εϊς τήν περίφημον πυριτιδαποθήκην, κατηύγασε

τό αγωνιζόμενον Έθνος και κατεθάμβωσε τά όμματα
των ξένων. Ίδου εϊς τό γενναϊόν Μεσολόγγι εϊς τύμ-
βος περικλείων τίμα λείψανα ήρώων και μαρτύρων,
τύμβος ένα άλλον ισότιμον έχοντα, τόν τύμβον των
Μαραθωνομάχων.

Και πρός τούς Γιγαντας εκείνους του Μεσολογγίου,
άλλοι Τιτάνες άνωρθούντο πανταχού της ύποδουλω-
μένης Ελλάδος, οι Κουντουριώται και Τσαμαδοί, οι
Μιαούληδες και Σαχτούρηδες εϊς τās νήσους, οι Πα-
παφλέσσηδες, οι Καραϊσκάκαι, οι Κολοκοτρωναίοι, οι
Ανδρούσοι, ό Πετρόμπεης, ό Κατσώνης, οι Γριβαίοι
και οι Μποτσαραιοί εϊς τήν ξηράν, όλοι αυτοί αγωνι-
ζόμενοι κατά του προαιωνίου έχθρου. Επί δεκαετίαν
περίπου ό αγών κατά ξηράν και κατά θάλασσαν ήτο
δεινός· άρμάδαί όλόκληροι κατεβυθίζοντο και πάλιν
άντεκαθίσταντο, στρατιαι άπεδεκατίζοντο, κατεκερ-
ματίζοντο και ή όρξ έκείνη των Έλλήνων απέμεινε
πάντοτε άήττητος, προκαλούσα τήν έκπληξιν και τό
θάμβος της Εύρώπης· Η θεά Έλευθερία και ή Νίκη
έψαυε διαρκώς τά μέτωπα των λεοντοθύμων εκείνων
ήρώων και ήμιθέων, ή δέ Δόξα περιπατούσα μονάχη
εϊς τās όλόκυρταις ράχαις των ελληνικών βουνών
έμελέτα τά λαμπρά παλληκάρια, φορούσα στή κόμη
στεφάνι, καμωμένο από λίγα χοιριάκια, που είχαν
άπομεινει στήν έρημη εκείνη χώρα.

* *

Η σειρά των κατορθωμάτων και των ενδόξεων εκεί-
νων τροπαίων έπέφερε τήν άνάστασιν του Έλληνισμού,
και τήν σύμψηξιν αυτού εϊς έλευθερον Κράτος. Οι
αγώνες των γιγάντων εκείνων έστέφθησαν υπό έπιτυ-
χίας πλήρους και ή κυανόλευκος σημαία μας ή συν-
δυάζουσα τό γαλανόν του Ούρανου με τό λευκόν, ή
διατυπούσα τόν Σταυρόν, τό σύμβολον αυτό, τό όποιον
ένεφύσησε τήν πίστιν και τήν ύπομονήν εϊς τούς αγω-
νισθέντας, ή κυανόλευκος τώρα λικνίζεται έλευθέρα
εϊς τās ριπές του ανέμου, πλαταγίζει ύπερηφάνως,
συγκινεί, ένθουσιάζει. Τήν ήμέραν της 25ης Μαρτίου,
του Εύαγγελισμού, τό λίκνισμά της είναι περισσότερο
ύπερήφανον, αι θωπεΐαι της πρός τόν άέρα της ανοί-
ξεως είναι περισσότερο γλυκείαι, τά φιλήματά της
περισσότερον τρυφερά, και ό θρούς της περισσότερο
φρικιαστικώτερος, άκόμη συγκινητικώτερος. Η ύψω-
σις της Σημαίας εν Αγία Λαύρα έδωκε τήν άνάστα-
σιν εϊς τόν Έλληνισμόν, τήν ανεξαρτησίαν του, τόν
συνέπηξεν εϊς Έθνος. Πόσους άραγε κατά τούς χρό-
νους της δουλείας ή Σημαία δέν εκράτυνε, δέν ενεδάρ-
ρυνε, πόσων δέν έγλύκανε τās πικράς στιγμάς του βίου
των και πόσους κατά τήν διάρκειαν της Έπαναστάσεως
δέν ένεθουσίαζε, δέν παρώτρυνεν εϊς τήν έκτέλεσιν του
ιερού καθήκοντός των, δέν περιεφρουρήσεν ;

Ο Έλληνισμός ήδη άνεστήθη και γοργώ τῷ βή-
ματι βαίνει πρός τήν πρόδον. Από αυτόν έξαρτάται
νά περιφρουρήσῃ τήν Σημαίαν του.

ΕΛΛΗΝ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Αξιότιμοι Κύριοι,

Ην ποτε χρόνος, καθ' όν μέτρον της άκμής
των έθνών έλαμβάνετο τά πολεμικά κατορθώ-
ματα, ή μεγάλη και ποικίλη (έκτεταμένη) έμ-
πορία, ή βιομηχανία, ή πλουσία γεωργική πα-
ραγωγή αυτών κτλ.περι δέ της μορφώσεως,περι
της ήθικης και πνευματικής αναπτύξεως των
ατόμων των άπαρτιζόντων ταυτα τά έθνη, περι
αυτών ουδεις έγένετο λόγος. Τά άτομα ταυτα
ήσαν κατά τόν Λατίνον ποιητήν αριθμοί προω-
ρισμένοι να καταναλίσκωσι καρπούς.

Βραδύτερον ένομίσθη γνώρισμα ευδαιμονίας
των έθνών ή θεραπεία των καλών λεγομένων
τεχνών και των έπιστημών, διό και έσπευσαν
να έγείρωσι καλλιμάριμαρα τεμένη, εν οϊς να
καλλιεργώνται αυται και να έξεύρωσι τούς κα-
ταλλήλους να διδάξωσι εν αυτοϊς κτλ. Ουδεις ευ
φρονων θα θελήσῃ να υποτιμήσῃ, ουτε τήν
εκ της έμπορίας, βιομηχανίας και γεωργίας
άκμην των έθνών, ουτε τήν δια παντός δυνατού
τρόπου θεραπείαν των καλών τεχνών και έπι-
στημών και τās εκ τούτων δαφιλεις ύφελειας.
Αν αι πρώται παρέχωσι τήν οικονομικήν ανε-
ξαρτησίαν των και ευρωστίαν εϊς τά έθνη, αι
δεύτεραι αποδίδουσιν αυτοϊς τήν σωτηρίαν και
άθανασίαν· δια τούτο βλέπομεν τόν μέγαν Αλέ-
ξανδρον μακαρίζοντα εν Τροία τόν Αχιλλέα,
ότι έτυχεν Ομήρου επαινέτου τ. έ. ότι αι με-
γάλαι πράξεις αυτού άπηθανάτισθησαν δια της
καλης τέχνης της Καλλιότης.

Αλλ' αν νοώμεν και τιμώμεν και τά έργα
των θησαυροποιών και τήν θεραπείαν της καλ-
λιτεχνίας και της έπιστήμης, ανάγκη να ένθυ-
μώμεθα πάντοτε ότι ό νεώτερος χριστιανικός
πολιτισμός επιδιώκει σήμεραν ιδανικά πολυ με-
γαλύτερα και ευγενέστερα των αγαθών τούτων.
Τό πάλαι μόνοι οι έλευθεροι είχαν παν δικαίω-
μα να παιδεύωνται και εκπολιτίζωνται και γί-
νωνται τέλειοι άνθρωποι, οι δέ δουλοι ουχι.
Πρό μικρού έτι τά αγαθά των καλών τεχνών
και έπιστημών ήσαν εϊς όλίγους ευτυχεις μόνον
προσιτά, ό δέ πολυς λαός και παρ' αυτοϊς έτι

τοϊς μάλιστα προηγμένοις εϊς τόν πολιτισμόν
έθνεσιν, έμεινον άγευστοι αυτών, ουδεν αισθανό-
μενοι ουτε περι καλλιτεχνικών απολαύσεων,
ουτε περι έπιστημονικών άληθειών και ύφε-
λειας τινός εξ αυτών. Τούναντίον δε ήμεις φρο-
νούμεν σήμεραν, ότι όπως ό Θεός παρέχει άφθο-
να τά αγαθά της γῆς, εϊνα πάντες οι άνθρωποι
καρπώνται αυτά, και δια τούτο λυπούμεθα όταν
βλέπωμεν τινα στερούμενον αυτών, και σπύδομεν
εϊς βοήθειαν αυτού, ουτω και όσα ή ανθρωπίνη
διάνοια επι αιώνας πολλους αγωνιζόμενη ήδυ-
νήθη να έξεύρη, καλά και χρήσιμα εϊς τε τό
σώμα και τό πνεύμα του ανθρώπου, και ταυτα
οφείλουσι να καταστῶσι κτήμα πάντων ανεξαι-
ρέτως των ανθρώπων. Όπως τά μέγιστα δώρα
του Θεού ουτω και τά μικρά του ανθρωπίνου
πνεύματος έπιτεύγματα πρέπει να γείνωνται προ-
σιτά πᾶσι, πρέπει πάντες οι άνθρωποι ως τέκνα
του μεγάλου πατρός, ως άδελφοί, να μετάσχωσι
και των αγαθών του πολιτισμού.

Της γενικης και αληθως φιλανθρώπου ιδέας
ταύτης ένεκα, άλλα τε πολλά ποιούμεν και τά
των καλών τεχνών και έπιστημών διδάγματα
και ύφελήματα αγωνιζόμεθα να καταστήσω-
μεν ευπρόσιτα εϊς πάντας. Ουτω, ιδρύονται βι-
βλιοθήκαι, δημοσιεύονται μεταφράσεις έργων
δοκίμων συγγραφέων εϊς λόγον σαφέστατον πᾶ-
σι και προσφέρονται αντι ευτελεστάτης τιμης
εϊς πάντας, εκλαϊκεύονται τά πορίσματα των
διαφόρων έπιστημών, οϊον της άστρονομίας, της
γεωγραφίας, ιστορίας της ιατρικής, της παιδα-
γωγικής, της γλωσσολογίας κτλ. δια της δη-
μοσιεύσεως των πορισμάτων αυτών κατά τρό-
πον απλούστερον και ευπρόσιτον εϊς πάντας·
συνιστώνται νυχτεριναί σχολαί, εϊς ός φοιτῶσιν
οι τήν ήμέραν πᾶσαν εργαζόμενοι, επιβάλλεται
υπό των νόμων ύποχρεωτικώς ή εϊς τό σχολειόν
φοίτησις των παιδιών επι ώρισμένα έτη, ανα-
παριστώνται δια της τυπογραφίας, φωτογρα-
φίας και δι' άλλων τεχνικών μέσων και διαδί-
δονται πανταχού τά έργα των καλών τεχνών,
μουσικής, ζωγραφικής, γλυπτικής κτλ. Αλλ'
ουδεν εκ των μέσων τούτων επιτελει τόν εξη-
μερωτικόν τούτον σκοπόν ευρύτερον και τελειό-
τερον των φιλολογικών λεγομένων περιοδικών,
άτινα τακτικώς, καθ' ώρισμένα χρονικά διαστή-
ματα κομίζουσιν ου μόνον πρός τόν έπιστήμονα
και τόν καλλιτέχνην τās νέας εν τῇ έπιστήμη

τὴν προστασίαν ταύτην καὶ τὴν φροντίδα. Τελευταίον δὲ ἐν συνόψει εἰσηγούμενος διδάσκωμεν ὑμᾶς τὰ πνευματικὰ ἡμῶν τέκνα νὰ ἔχητε γνώσιν ἀληθῆ, ὅτι ἡ μὲν γῆ κατὰ τὰς ἀγίας Γραφὰς καὶ κατὰ πάντας τοὺς ἀπ' αἰῶνος, λάμποντας προφήτας καὶ ἀποστόλους, καὶ θεοφόρους πατέρας καὶ πάσας τὰς θεοπνεύστους συνόδους καὶ κατὰ πᾶσαν ἰσθῆσιν εἶναι καὶ λέγεται καὶ πρεσβεύεται ἀσάλευτος καὶ ἀκίνητος εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Ὁ δὲ μέγας φωστὴρ ἥλιος εἶναι πηγὴ καὶ αἰτία ὅλων τῶν ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς φωτιζομένων σωμάτων, καὶ διὰ παντὸς κινούμενα, καὶ διὰ τῶν τροπῶν αὐτοῦ πάντα ζωογονοῦνται, φύονται, οὖρονται, καὶ τελειοῦνται, τὰ πρὸς τὸν ἄνθρωπον συντελοῦντα καὶ πάντες οἱ ἀστέρες πεπλανημένοι καὶ ἀπλανεῖς καὶ ὀλίγιστων φωστῆρ, ἡ σελήνη διὰ τὸν ἄνθρωπον γεγόνασιν εἰς σημεῖα εἰς καιροὺς, καὶ εἰς ἐνιαυτοὺς καὶ εἰς φαῦσιν νυκτὸς καὶ ἡμέρας μετὰ τοῦ μεγάλου φωστῆρος ἡλίου. Οὕτω λοιπὸν συμβουλευόμεν ἡμῖν τοῖς κατὰ πνεῦμα ἡμῶν ἀγαπητοῖς τέκνοις νὰ γινώσκτε καὶ νὰ διατηρῆτε ὡς ἀληθῆ καὶ βέβαια ἐν ταῖς πλαξὶ τῶν καρδιῶν ὑμῶν, χωρὶς ποτὲ νὰ δώτῃτε εὐκαιρίαν νὰ παρεισδύσῃ ἐν ὑμῖν, ἄλλη περὶ τούτου δόξα καὶ ὑπόληψις, διατηροῦντες ἐν παντὶ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἡμῶν ταύτας παραινέσεις ἀπαράβατως ὡς τοῦ Θεοῦ ἐντολὰς. Οὐ ἡ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετὰ πάντων ἡμῶν.

Αὐγούστῳ (1803)

Ὁ Ἐφέσου	ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ
Ἡρακλείας	ΜΕΛΕΤΙΟΣ
Κυζίκου	ΙΩΑΚΕΙΜ
Νικομηδείας	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
Προύσης	ΑΝΘΙΜΟΣ
Λαρίσης	ΡΑΦΑΗΛ
Ἀγκύρας	ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΣ

Τὶ ἐπικολούθησεν ἐνταῦθα μετὰ τὴν λήψιν τοῦ γράμματος τούτου, εἶνε εὐκολὸν νὰ εἰκάσῃ τις. Ὁ Βενιαμίν, πρὸς ὃν συγχρόνως ἐστάλη κατ' ἐντολὴν τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας καὶ ἐκ μέρους τοῦ Δωροθέου ἐπιστολὴ ἔσπευσεν ἀπολογούμενος νὰπαντήσῃ πρὸς τὸν ἅγιον Ἐφέσου, δι' ἐπιστολῆς, ἣν κατ' εὐτυχίαν διέσωσεν ἡμῖν ὁ χρόνος, καὶ ἣν ἀνέκδοτον ἐτι οὖσαν δημοσιεύομεν ἐνταῦθα ὀλίγκληρον.

(Ἐπεταί συνέχεια)

Α. ΜΟΣΧΙΔΗΣ

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ ΠΑΝΘΕΟ

Στὰ παλληκάρια τῆς Μακεδονίας

Πέτα, γεννὰ 'περίφανη,
Κι' ἀνέβα μονοπατία
Νὰ φτάξῃς στὰ κρυστάλλινα
Τῆς Δόξης τὰ παλάτια.
Μὲ μιάς φανῆτε ἐλεύθερα,
Παιδιὰ τοῦ Λεωνίδα,
Γιατ' ἔχομε Πατρίδα
Ποῦ σκλαβὰ λαχταρᾷ.

Σπαράζει τ' Ἀλεξάνδρου μας
ἡ ξακουσμένη χώρα
Μαζὴ μ' ἐσᾶς προσμένοντας
Τῆς Λευτεριάς τὴν ὥρα
Κι' ἡ Μάιννα μας ξεσπάζεται
θρηνομένη γιὰ δαύτη
Κι' ἔλω βροντᾶ κι' ἀστράφτει
Καὶ βογγοσπαρταρᾷ!

Εὐπνα ἀπ' τὸν ὕπνο, γίγαντα,
Ροβόλα φτερωμένους,
Σ' ἄτι καθάλα ἀφρόχυμο
Σὲ καρτερεῖ τὸ Γένος.
Παλληκαρίσεια πέταξε
Καὶ βρόντα ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη
Καὶ στέρεψε τὸ δάκρυ
Τῶν Σκλάβων ποῦ θρηνοῦν.

Τὰ τωρινὰ συγκρίνοντας
Μὲ τὰ παλῆτὰ χρόνια,
Κάμε νὰ λυώσουν τ' ἄλυτα
Τῆς Δουλωσύνης χιόνια...
Πέραν μ' ὄρμη καὶ διάβαινε
τ' ἀπάτητα λημέρια
Νὰ σὲ θωροῦν τ' ἀστέρια
Νὰ σ' ἀχτινοβολοῦν.

Θυμῆσου τὸν πανέμνοστο
κι' εὐλογημένο Μάρτη,
'Ανδροχυμένε μου Ἑλληνα,
'Ηρωικέ μου ἀντάρτη,
Τὸν ἑαυτὸ σου ξέχασε,
Τὸ σπῆτί σου λησμόνα
Καὶ πέτα στὸν ἀγῶνα
Τὸν ἅγιο κι' ἱερό.

Εἶναι ἡ Ἑλλάς ἀπέραντη
Εἶναι ἡ Ἑλλάς μεγάλη...
Κι' ἂν ρημαχτῆ τὸ σπῆτί σου
'Απὸ μιὰν ἄκρη ὡς ἄλλη,
Θὰ βρῆς ἓνα κομμάτι γῆς
Μέσ' τῆ Μακεδονία,
Νὰ ζήσης μ' ἀρμονία
Σ' ἐλεύθερο καιρό!

ΙΣΙΔΩΡΟΣ ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ

Η ΚΑΤΑΡΑ ΤΩΝ ΣΦΑΚΙΩΝ

'Αφιεροῦται εἰς τὸν ἀγαπητόν μου
x. Δέλταν.

'Εξαίτια εἰς τὸ μικρὸν ὄροπέδιον οἱ ἀγωγιᾶται ἐστάθησαν.

Εἶμεθα εἰς τὰ στενὰ τῶν Σφακιῶν.
Κατέβην ἀπὸ τὸ ζῶον καὶ περιέφερα γύρω μαγευμένον βλέμμα.

Πανόραμα καταπληκτικῶν μεγαλείου ἐξηπλώνετο παντοῦ ἐνωπιόν μας.

Κάτω εἰς βάθος χαῶδες ὄπου τὸ βλέμμα ἐξαλιζέτο, ἐξηπλώνοντο κρημνοὶ καὶ θράχοι, δάση καὶ λόφοι κατάφυτοι, πεδιάδες εὐδαίμονες καὶ πράσινα λιβάδια, ἀληθινὴ θάλασσα πρασίνου καὶ κιτρίνου σκεπασμένη κατὰ μέρη ἀπὸ ἐλαφρὰ συννεφάκια ὀμίχλης ἕως ἐκεῖ ὄπου τὸ βλέμμα ἠδύνατο νὰ ἐκταθῆ.

Καὶ γύρω πέλαγος ἀπείρου μεγαλοπρεπείας πέλαγος ὁποῖον δὲν εἶδα ποτὲ εἰς τὴν ζωὴν μου. ἀληθὴς ὠκεανὸς φωτὸς καὶ γαλανότητος, ἐχάνετο μακρὰν εἰς τὸν ὄριζοντα σχεδιογραφοῦν μὲ ἀκριβειαν γεωγραφικῶν χάρτου τὰς χαριέσδας γραμμὰς τῶν ἀκτῶν, τοὺς κοιλίσκους, τοὺς ὄρμους καὶ τὰ ἀκρωτήρια.

'Απὸ τὸ ὕψος ἐκεῖνο ὅλα ἐλάμβανον ὄψιν παράδοξον καὶ διαφορετικὴν.

Εἶχε κανεὶς συναίσθησιν ὅτι δὲν ἦτο πλέον εἰς τὴν γῆν, ἀλλ' εἶχε μεταφερθῆ εἰς κάποιον σημεῖον ὑπέροτρον καὶ ὑπέρογειον τὸ ὁποῖον δὲν ἦτο εἰς τὰ ὄρια τῆς συνήθους ζωῆς μας.

'Ανέπνευσα μὲ ἠδυπάθειαν τὸν ψυχρὸν ἀέρα καὶ

ἐφούσκωσα τοὺς πνεύμονας μὲ ἀρώματα, μὲ φῶς μὲ νέαν ψυχὴν.

'Ενώπιον τῶν μεγάλων αὐτῶν θεαμάτων τῆς φύσεως, στιγμῶν εἰς τὰς ὁποίας ζῆ κανεὶς δεκαπλασίως, ἔρχεται ἀόριστος ἀλλ' ἀκατανίκητος ἡ ἰδέα τῆς ἀνωτέρας ὑπάρξεως, τῆς μεγάλης αὐτῆς δυνάμεως ἥτις διέπει τὸ ἄπειρον σύμπαν, ὑπεράνω τῆς ἀσημάντου καὶ ταπεινῆς μας ζωῆς.

*
* *

'Ὅλη ἡ ὑπερτάτη μεγαλοπρέπεια, τὸ καταπληκτικὸν ἄπειρον, ἐνώπιον τοῦ ὁποῖου ἡ ὑπαρξὶς εἶνε πτερόν ἐλαφρὸν χανόμενον εἰς τὸ ἀχανές, κόκκος ἄμμου ἐν μέσῳ ἐρήμου, ὀμιλεῖ καὶ εἰς τὴν πλέον ἄπιστον ψυχὴν, ὅπως θὰ ὀμιλεῖ εἰς ἓνα τυφλὸν τὸ θέαμα τοῦ συνειδημένου κόσμου, ὅπως οὐδέποτε ὀμίλησε γλῶσσα ἀνθρώπου καὶ βιβλία προσπαθοῦντα νὰ παραστήσωσι τὴν ὑπαρξὴν τοῦ Θεοῦ.

'Ἦτο ἐκεῖ ὁ Θεός! Ἐνώπιόν μου!

'Ἐμεινα πολλὴν ὥραν ἐμπρός εἰς τὸ θέαμα αὐτὸ ἄφωνος καὶ ἀπερροφημένος.

Οἱ σύντροφοί μου εἶχον διασπαρῆ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, οἱ ἀγωγιᾶται προποτίζαζον ἐκ τοῦ προχείρου τὸ φαγητόν μας καὶ μόνος ἡχος ταρασσῶν τὸ θέλητρον τοῦ ὄνειροπολήματος ἦτο ὁ γλυκὺς τόνος τῶν κωδωνίσκων, τοὺς ὁποίους τὰ ζῶα ἀνεκίνουν δόσκοντα ἀπλήστως τὰ σπάνια τῶν θράχων φυτὰ.

Σκιὰ καὶ ἀσάφεια κατέβαινε κάτω εἰς τὰ δάθη, εἰς τὰς σιωπηλὰς κοιλάδας, τὰς ἐρήμους ἀκτὰς καὶ τὰ μονήρη χωριουδάκια τὰ σπαρμένα ἐπὶ τῶν βράχων, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἔβθανον ἄλλοι μακροσμένονοι καὶ συγκεχυμένοι ἦχοι κουδουνιῶν, κοπαδιῶν χαμένων εἰς τὴν σκιάν, καὶ τὴν ὀμίχλην.

'Ὁ ἥλιος πελωρία διάπυρος σφαῖρα εἶχε δυθισθῆ ἦδη ὀπίσω ἀπὸ πυκνὰ στακτόχροα νέφη εἰς τὸν κρυστάλλινον καθρέπτην τοῦ ὠκεανοῦ.

Καὶ ἐπάνω εἰς τὸν καθαρὸν καὶ ἀνέφεelon οὐρανὸν ὄπου ἐχύνοντο αἱ γλυκύταται διαφάνειαι τοῦ θερينوῦ λυκοφωτος δύο μεγάλοι ἀετοὶ ὡς στιγμάτα εἰς τὸν αἴθερα, διέγραφον μεγάλους κύκλους μὲ τεντωμένα πτερά.

Καὶ ἔμεινα πάντοτε ἀκίνητος, ἄφωνος, ἀπερροφημένος.

*
* *

'Ἡ νύξ κατέβη ὀλίγον κατ' ὀλίγον μεγαλοπρεπῆς γεμάτην σελαγιόματα καὶ ἀκτινοβολίας.

'Απειρος ἀπειλὴ ἠπλώθη γύρω μας, ἐπάνω εἰς τὰ βουνα, τὰ δάθη τῆς κοιλάδος καὶ τὴν θάλασσαν, ἡ ὁποία ἔμαντεύετο μακρὰν ἀνίσυχος καὶ τεταραγμένην.

Εἰς τὸ δριμύ ψῦχος τὸ ὁποῖον μᾶς ἔκαμνε νὰ τυλισθῶμεθα σφικτὰ εἰς τοὺς μανδύας μας ἡ λάμψις τῶν ἀστρῶν ἐφαίνετο ἀκόμη μεγαλύτερα, σχεδὸν ὑπερφυσικὴ.

'Ενόμιζε κανεὶς, ὡσὰν νὰ εἶχομεν ἀναβῆ τὸν ἡμισυ δρόμον ὁ ὁποῖος μᾶς ἐχώριζε ἀπὸ τὸν οὐρανόν, τὸν τόπον ὅλων αὐτῶν τῶν θαυμασιῶν.

'Ἐξηπλωμένος εἰς μιὰν γωνίαν ἀπὸ τὴν ὁποῖαν εἰμποροῦσα νὰ βλέπω ἐν ἀνέσει τὸ θέαμα, περιτυ-

« Η κυρία. — Τὰς ἑσωτερικὰς μας ὑποθέσεις ! Εἰσαι γελοιός, τὸ ξέρεις ;

« Ο κύριος. — Ἐτσι μ' ἀρέσει.

« Η κυρία. — Εἶπα, νὰ ἀκριβῶς τί εἶπα : « Τὶ δυστυχία νὰ μὴ εἰμεθα ἑκατομμυριῶχοι ! »

« Ο κύριος. — Φώναζε λοιπὸν ἀκόμη δυνατώτερα διὰ νὰ σ' ἀκούσουν.

« Η κυρία. — Εἰλικρινῶς δὲν βλέπω ποῖον ἀμάρτημα ἔκαμα.

« Ο κύριος. — Δὲν σοῦ λέγω ὅτι ἔκαμες ἀμάρτημα ! Ἄλλὰ τίς ἢ ἀνάγκη νὰ λέγῃς αὐτὰ τὰ πράγματα ; Μήπως κεράζεις τίποτε ; Ὅχι. Ἔ λοιπὸν ! τότε, πρὸς τί τὰ λέγεις ;

« Η κυρία. — Μα γιὰ τίποτε, φίλε μου, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ ὁμιλήσω. Ἰποθέτω ὅτι μοὶ δίδεις τὸ δικαίωμα νὰ ὁμιλῶ εἰς τὸ τραπέζι.

« Ο κύριος. — Δὲν λείπουν ἄλλα θέματα συνδιαλέξεως πολὺ περισσότερο ἐνδιαφέροντα.

« Η κυρία. — Πλέον ἐνδιαφέροντα τοῦ νὰ εἶναι κανεὶς ἑκατομμυριῶχος ; Ἄ ! δὲν γνωρίζω. Ἄλλ' ἄς τελειώσῃ τὸ ζήτημα αὐτῆς τῆς φράσεως διότι θὰ θυμώσω ...

« Ο κύριος. — Δὲν ἔχεις δίκαιον.

« Η κυρία. — ... Καὶ δὲν τὸ ἐπιθυμῶ.

« Ο κύριος. — Βεβαίως. Προκειμένου περὶ ἄλλων ζητημάτων λέγε ὅτι θέλεις, τοῦτο μοῦ εἶναι ἀδιάφορον. Ἄλλὰ ξέρεις τοὺς ὑπηρέτας, τὰ ἐνθυμοῦνται ὅλα καὶ τὰ ἐξηγοῦν ὅπως θέλουν. Ἐπειτα ἀπ' ὀλίγον θὰ γίνεταὶ αὐτὴ ἡ συζήτησις καὶ εἰς τὸ μαγειρεῖον : « Ἄ ! τὴν ὥρα δὲν εἶναι ἀπονομιεῖται ὅτι δὲν ἔχουν πεντάρια. Φαίνεται ὅτι ἢ δουλειῆς, τοὺς δὲν πᾶνε καλά, θὰ ἐπαῖθον μεγάλες ζημιές ». Σιγὰ σιγὰ τὴν εἰδησίαν μαυνιάνει ὅλη ἡ Ἀλεξανδρεία. Εἶναι φοβερόν.

« Η κυρία. — Κάθου γύρευε ἀπὸ τὸ πρῶτ' ὡς τὸ βράδυ. Ἄν νομίζῃς ὅτι δίδουν τόσην προσοχὴν εἰς τὰ παράμικρὰ λογία μας ...

« Ο κύριος. — Μα ναι, ναι.

« Η κυρία. — Εἶν' ἓνα πρᾶγμα ποὺ τοὺς κάμνει περισσότερο ἐντύπωση, νὰ, ἢ ἀδεξιότης μὲ τὴν ὅποιαν μὲ διακόπτει πάντοτε εἰς τὸ μέσον, τὰ βλέμματά σου τὰ ἀγρία καὶ αἱ σιωπαὶ σου. Τὰς περισσότερας φορές δὲν εἶχαν ἀντιληφθῆ τίποτε ἄλλα σὺ μὲ ὅλην σου τὴν πανουργίαν, διεγείρεις τὴν προσοχὴν των καὶ πάφ ! τοὺς θέτεις ἐπὶ τὰ ἴχνη. Εἶσαι κακεντρεχῆς, μὰ τὴν ἀλήθειαν !

« Ο κύριος. — Σιώπησε. Νὰ τον.

« Η κυρία. — Αὔριον θὰ προγευματίσῃς ξέω ;

« Ο κύριος. — Ναι.

« Η κυρία. — Σιτὸ φίλου σου Κώστα. Φαίνεται ὅτι εἶναι πολὺ ὠραῖον τὸ μικρὸν ξενοδοχεῖον ποὺ ἠγάρασε.

« Ο κύριος. — Ναι.

« Η κυρία. — Ἄ ἓνα ξενοδοχεῖον ! εἶναι τ' ὄνειρό μου. Ἐχει κανεὶς χιλιάς ἀπολάσεις.

« Ο κύριος. — Εἶναι πολὺ ἀκριβόν.

« Η κυρία. — Ὅχι περισσότερο ἀπὸ ἓνα πᾶτωμα. Νό, ἡμεῖς ποὺ πληρώναμε ἐδῶ ἐνάκιον δέκα χρό-

νια... (φοβερόν βλέμμα τοῦ κυρίου. Ἡ κυρία σταματᾷ). ὦ ! ἀκουε. Μὰ εἶναι ἀπελπισία.

« Ο κύριος, μὲ αὐστηρὸν ὄψος. — Ἰουλί !

« Η κυρία, μόλις συγκρατομένη. — Ποίαν ἡμέραν θὰ γευματίσωμεν εἰς τοῦ Γιαννάκη ;

« Ο κύριος. — Τὴν Παρασκευὴν !

« Η κυρία. — Τὶ λαμπρὸς ἀνθρωπος αὐτὸς ὁ Γιαννάκης !

« Ο κύριος. — Πολὺ λαμπρός.

« Η κυρία. — Καὶ πολὺ εὐάρεστον χαρακτήρος.

« Ο κύριος. — Καὶ ἢ Κα Γιαννάκη εἶναι πολὺ ἀξίεραστος. Μοῦ ἀρέσει πολὺ.

« Η κυρία. — Εἶπαν πολλὰ γι' αὐτὴν.

« Ο κύριος, βλέμμα. — Ἰουλί !

« Η κυρία. — ὦ !... Ἐδιάβασες τὰς ἐφημερίδας ποὺ ἤλθαν χθὲς τὸ βράδυ ;

« Ο κύριος. — Ναί.

« Η κυρία. — Ἐγὼ, ὄχι. Τί γράφουν ;

« Ο κύριος. — Τίποτε. Ἄν καὶ τὸ... Μακεδονικὸν ζήτημα.

« Η κυρία. — Ἄ ! εἰσέβαλαν τὰ Ἑλληνομακεδονικὰ σώματα ;

« Ο κύριος, βλέμμα. — Ἰουλί !

« Η κυρία, χαμλοφῶνως. — Ἔ, τὸ παράκαμες ! Τὰ σώματα... Μοῦ φαίνεται δὰ πῶς δὲν εἶναι ζήτημα τοῦ σπητιοῦ !

« Ο κύριος. — Εἶναι ζήτημα...

« Η κυρία, (συγκρατοῦσα τὴν ὀργὴν τῆς) — Εἶναι ὠραῖος καιρὸς, σήμερον.

« Ο κύριος. — Πολὺ ὠραῖος.

« Η κυρία. — Ἄλλὰ τὸ πρῶτ' καὶ τὸ βράδυ κάμνει ἀκόμη δροσιὰ.

« Ο κύριος. — Ναί.

« Η κυρία. — Ἄν ἐξέλθῃς ἐντὸς ὀλίγου πρέπει νὰ πάρῃς τὸ ἐπανωφρί σου.

« Ο κύριος. — Ὅχι ἴδῳ.

« Η κυρία. — Εἶναι ἀνάγκη, διότι χωρὶς τὸ ἐπανωφρί, οἱ πόνοι σου, οἱ ρευματισμοὶ σου...

« Ο κύριος, βλέμμα. — Ἰουλί !

« Η κυρία, χαμλοφῶνως, τρέμουσα ἐξ ὀργῆς. — Δὲν λέγω πλέον τίποτε.

« Ο κύριος. — Ὁ Γιακουμῆς σοῦ προσφέρει γεώμηλα. Πρόσεχε λοιπὸν.

« Η κυρία. — Εὐχαριστῶ, δὲν θέλω.

« Ο κύριος. — Σὺ τὰ ἀγαπᾷς.

« Η κυρία. — Δὲν πεινῶ πλέον.

« Ο κύριος, χαμλοφῶνως. — Ὄταν ἀρχίζῃς νὰ τὰ κατεβάξῃς εἶναι ἄλλην ἴστοριαν.

« Ο κύριος. — Ἐξέρχεται.

« Η κυρία μετ' ἀγανακτικῆς. — Δὲν τὰ κατεβάξω. Ἄλλὰ σὺ κάμνεις τὸν ἀνθρωπὸν νὰ πηδᾷ.

« Ο κύριος. — Πῆδα, μὴ στενοχωρῆσαι.

« Η κυρία. — Δὲν ἴσχυομαι κανεὶς πλέον νὰ ὁμιλήσῃ γιὰ τίποτε, τώρα ! ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι ὁ ὑπηρέτης εἶν' ἐδῶ ! Ἄ ! εἶναι πολὺ αὐτό.

« Ο κύριος. — Δὲν ἀνοίγεις τὸ στόμα σου παρὰ διὰ νὰ λέγῃς ἀνοησίες.

« Η κυρία. — Τί ἀνοησίες ;

« Ο κύριος. — Ὅλ' αὐτὰ ποὺ λέγεις.

« Η κυρία. — Δὲν ἴσχυομαι νὰ πῶ ὅτι εἶναι πλέον εὐχάριστον νὰ ἔχῃ κανεὶς ἓνα ξενοδοχεῖον παρὰ αὐτὸ τὸ ἐλεεινὸν σπίτι ποὺ ἐνοικίασες χωρὶς τὴν θέλησίν μου ; Ποῦ εἶναι ἢ ἀνοησία ; Καὶ τί μ' ἐμποδίζει νὰ ὁμιλῶ διὰ τὰ Ἑλληνομακεδονικὰ σώματα ; Ποῦ εἶναι ἢ ἀνοησία ; Καὶ ὅταν σοῦ λέγω νὰ πάρῃς τὸ ἐπανωφρί σου, ποῦ εἶναι κ' ἐδῶ ἢ ἀνοησία ; Ἄ ! θὰ σοῦ τὸ πῶ ποὺ εἶναι. Εἶναι μὲς τῇ βλακείᾳ μου. Εἶμαι πολὺ τρελλὴ νὰ φροντίζω διὰ τὴν υγιάν σου. Ἴσως θέλεις πληρωμὴν καὶ διὰ τὴν εὐγένειαν ποὺ μοῦ δέχῃς. Νὰ τί εἶν' ὁ γάμος ! Καὶ ἂν εἶχ' ἀκόμη καὶ παιδί !

« Ο κύριος. — Ταρατατά ! Δὲν πρόκειται δι' αὐτὰ ποῦ μ' ἀράδιασες. Ναί, δὲν λέγεις παρὰ ἀνοησίες, σοῦ τὸ ἐπαναλαμβάνω. Ἐντὸς εἴκοσι λεπτῶν ἔμαθες εἰς τὸν Γιακουμῆν ὅτι δὲν εἰμεθα πλούσιοι, ὅτι τρώγομαι διότι δὲν ἔχομεν ξενοδοχεῖον, ὅτι κυκλοφοροῦν κακὰ φῆμαι διὰ τὴν φιλίαν μας Καὶ Γιαννάκη, ἢ ὅποια μᾶς ἐπισκέπτεται κάθε στιγμῆν, ὅτι πρόκειται νὰ εἰσβάλουν εἰς τὴν Μακεδονίαν τὰ Ἑλληνικὰ σώματα, ὅτι εἶμαι κυριευμένος ἀπὸ ρευματισμοὺς καὶ ὅτι δὲν ἀξίζω μιὰ πεντάρια ! Τίς ἢ ἀ-νᾶ-γκη — εἰπέ μου το παρακαλῶ — ὁ Γιακουμῆς νὰ ἡξεύρη ὅλα αὐτὰ ; Εἶναι τώρα δέκα χρόνια ποὺ γονατιστὸς ζητῶ νὰ μὴ γίνεταὶ λόγος διὰ φλέγοντα ζητήματα, εἰς τὸ τραπέζι, ἔμπρὸς εἰς τοὺς ὑπηρέτας...

« Η κυρία. — Ὅλα τὰ εὐρίσκει φλέγοντα !

« Ο κύριος. — ... Δὲν δύναμαι νὰ τὸ ἐπιτύχω, καλὰ λοιπὸν ! θὰ πηγαίνω νὰ τρώω ἄλλου, εἰς τὸ ἐστιατόριον. Ἰδοὺ τὸ ἀποτέλεσμα.

« Η κυρία. — Εἰπέ μου περὶ τίνος πράγματος θέλεις νὰ γίνεταὶ λόγος ; Ὅχι μὲν κάμῃς ἓνα κατάλογον θεμάτων ἐπὶ τῶν ὁποίων νὰ ὁμιλῶ χωρὶς κίνδυνον. Τὸ θέλω.

« Ο κύριος. — Ἀνωφελές. Καὶ ἐπειτα αὐτὴ ἡ ἱστορία μὲ σκοτίζει.

« Η κυρία. — Καὶ αὐτὸ γίνεται σχεδὸν κάθε μέρα. Ἐγὼ μὲν ἐδῶ ὀλομύναχῃ... Δὲν ταιριάζουν αὐτὰ τὰ πράγματα, μὰ τὴν ἀλήθειαν, σ' ἓνα ἀνθρωπὸν ποὺ ἠγάπησε κανεὶς τόσο...

Κλαίει διπλόνοσα τὰ χερσόμακτρα.

(Κατὰ τὸ Γαλλικόν τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ Henri Lavedan)

A. Δ.

ΕΥΑΓΓΗ ΙΔΡΥΜΑΤΑ

Ἐάν ὑπάρχωσι στιγμαὶ, καθ' ἃς ἐν Ἑθνῷ, εἰς Λαοὺς, αἰσθάνονται ὑπερηφάνειαν διὰ τὸ κράτος καὶ τὴν δύναμιν αὐτῶν, μίαν ἐκ τῶν στιγμῶν τούτων διήλθεν ἡ παροικία τῆς Ἀλεξανδρείας τὴν 25ην Μαρτίου.

Διότι μαζὺ μὲ τὸν πανηγυρισμὸν τῆς μεγάλης ἡμέρας, τῆς σημειούσης τὴν ἐπέτειον τῆς ἀπαρχῆς τοῦ γιγαντομάχου ἀγῶνος, καθ' ὃν μία φυλὴ ἀφυπνίζετο ἀπὸ τὸν μακραίωνα ὕπνον τῆς δουλείας καὶ ἀνεπετάσθη τὴν σημαίαν τῆς ἀπολυτρόσεως καὶ ἐβρυχάτο τὸν βρυχηθμὸν τῆς ἐπικλήσεως πρὸς τὴν ἐλευθερίαν, μαζὺ μὲ τὰς δοξολογίας καὶ τοὺς παιᾶνας πρὸς τὴν μεγάλην θεάν, μία ἄλλη ἐπίσης βαρυσήμαντος, εἰσῆς σεμνὴ τελετὴ ἐτελεῖτο. Ἡ τελετὴ τῆς καταθέσεως τοῦ θεμελίου λίθου τοῦ Μπενάκειου Ὀρφανοτροφείου.

Δὲν ἴδύνατο νὰ ὑπάρξῃ ἐπιτυχέστερα ἐκλογὴ διὰ τὴν ἡμέραν τῆς τελετῆς. Καὶ κατόπιν τῆς δοξολογίας ἦν ἐν μέσῳ τοῦ ἀσφυκτικῶντος ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ ἐτέλεσεν ὁ Πατριάρχης τὴν προῖαν, ἐπῆλθεν ὡς κατακλείς ἢ ἄλλη ἑορτὴ, συμβολίζουσα οἰονεὶ τὴν δύναμιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Αἰγύπτου καὶ ἐξωτερικεύουσα τὰ εὐγενῆ ἰδεώδη διὰ τὴν δόξαν καὶ τὸ μεγαλεῖος τοῦ Ἑθνῶν, ἃτινα ἀπέτελεσαν καὶ ἀποτελοῦσιν ἀναπόσπαστον μέρος τῶν προσφιλεστέρων ὀνείρων τῶν λογάδων τῆς παροικίας μας.

Οὐδέποτε ἄλλοτε ἐξεδηλώθη ἐπιθλητικώτερον ἢ ὕλικὴ καὶ ἠθικὴ δύναμις τῆς παροικίας μας, ὅσον κατὰ τὴν ἡμέραν αὐτὴν. Καὶ οὐδέποτε συνησθάνθημεν ζωηρότερον τί δυνάμεθα νὰ ἐπιτελέσωμεν ἐν τῷ προορισμῷ μας ὡς φυλὴ καὶ ὡς ἔθνος, ἐφ' ὅσον ἔχομεν ἄνδρας ὁμοίους πρὸς τοὺς ἀποτελοῦντας τὴν ἐκλεκτὴν ἐπιτομήν τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ζῶντος Ἑλληνισμοῦ.

Ἡ εἴς εἴκοσι χιλιάδων λιρῶν δωρεὰ τοῦ μεγατίμου Προέδρου μας διὰ τὴν ἱδρυσιν τοῦ Ὀρφανοτροφείου, ὅπως ἢ ὑπερηφάνως ἦδη ὑψομένη Σαλβάγιος Ἐπαγγελματικὴ Σχολὴ καὶ ἢ μετ' ὀλίγον θεμελιωμένη Ζερβουδάκειος Ἀστικὴ τοιαύτη, δὲν ἀποτελοῦσιν ἔργα δικαιοῦμενα ἐξάρσεως μόνον διὰ τὸν προορισμὸν αὐτῶν. Ἄλλὰ σημειοῦσιν ἀκόμη ἐν φαινόν σημειῖον τῆς πρὸς τὰ πρόσω δράσεως τῆς φυλῆς μας, ἦτις παντοῦ ὅπου καὶ ἂν ἐρρίφθη νυδοκίμησε καὶ προήχθη καὶ ἐθαυματουργήσε.

Πρὸ εἰκοσιπενταετίας ἀκόμη ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Αἰγύπτου ἀπετελεῖτο ἀπὸ ἀνδρας βιοπαλαιστας, μαχομέ- μένους πρὸς τὰς δυσμενεῖας τῆς τύχης καὶ ἐπιδιώκοντας τὰς εὐμενεῖας αὐτῆς. Μὲ μόνα σχεδὸν ἐφόδια τὸ σθένος καὶ τὴν εὐφυίαν προήχθησαν οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι καὶ ὑψώθησαν αὐτοὶ δι' ἑαυτῶν εἰς περίοπτον καὶ ἐπίζητον θέσιν, ἀποτελέσαντες τὸν ἰσχυρότερον παράγοντα τοῦ ἐκπολιτισμοῦ τῆς φιλοζένου χώρας καὶ τὸ πρότυπον, ὅπερ ὑπερηφάνως ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ὁ ἀπανταχοῦ δοῦλος καὶ ἐλεύθερος Ἑλληνισμὸς.

Καὶ ἀφ' ἧς στιγμῆς ἠνδρώθη καὶ ἠκμασεν ὕλικῶς ἢ παροικία ἢ οὐδέποτε λησμονήσασα τὰ πρὸς τὴν μεγάλην Πατρίδα καθήκοντά τῆς, ἐπετέλεσεν ἔργα, καθίστῶντα αὐτὴν μὲν μεγάλην, ὑπερήφανον δὲ τὴν Ἑλλάδα, τέκνα τῆς ὁποίας ἀποτελοῦσιν.

Οἱ ἄνδρες οἱ ὀφειλόντες τὴν ἀνάδειξιν τῶν εἰς ἑαυτούς καὶ μόνοι, δὲν ὠκνησαν ποτέ νὰ ἐπιδείξωσι τὴν πρὸς τὴν Πατρίδα καὶ τὸ ἔθνος στοργὴν καὶ ἀφοσίωσιν. Καὶ ὡς ἐπιστέγασμα τῶν μέχρι τοῦδε τελεσθέντων ἔρχεται ἡ ἀνέγερσις τῶν εὐγαῶν ἰδρυμάτων, ἅτινα δὲν θ' ἀποθανατίσωσι μόνον τὸ ὄνομα αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ θὰ ὀποτελώσιν ἐπὶ μακροὺς χρόνους περιφανῆς τεκμήριον τῆς θαυμασίας ἐν Αἰγύπτῳ Ἑλληνικῆς δράσεως.

Διότι οὐδεὶς βεβαίως παρορᾷ τὴν εὐργετικὴν ὠφελιμότητα τῶν ἰδρυμένων εὐργετικῶν καταστημάτων. Ἡ Σαλδάγειος ἐπαγγελματικὴ σχολὴ πρῶτον, ἡ πρὸς τὸ τέρμα αὐτῆς εὐρισκομένη. Τὸ ἴδρυμα αὐτὸ ἐξ οὗ μίαν ἡμέραν θὰ σκορπισθῶσιν ἀνὰ τὰ τέσσαρα σημεῖα τῆς Αἰγύπτου Ἑλληνας ἐπαγγελματίαι, ἐφοδιασμένοι μὲ ὅλα ἐκεῖνα τὰ προσόντα ἅτινα θὰ τοῖς καταστήσωσιν εὐτυχεστέραν τὴν βιοπάλην καὶ μάλλον βεβαίως τὸν δυσσχερῆ ὄρομον τῆς ἀναπτύξεως καὶ τῆς ἀνάδειξεως.

Ὅλοι, ὅσοι ζῶμεν σήμερον εἰς τὴν χώραν αὐτὴν τοῦ πλουτισμοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῦ τρομεροῦ ἀγῶνος τῆς ἐπικρατήσεως συναισθανόμεθα ποῖαν ἀξίαν ἔχουσι τὰ ἠθικὰ ἐφόδια καὶ τὰ προσόντα διὰ τὴν σχετικὴν ἢ τελικὴν ἐπιτυχίαν. Εἶνε ἴσως ἡ νελορρῦτος χώρα ἡ γῆ τοῦ χρυσοῦ, ἀν ὄχι πλέον ἡ γῆ τῆς ἐπαγγελίας. Ἀλλ' εἶνε συγχρόνως καὶ ὁ τόπος εἰς ὃν μόνον ἡ ἰκανότης ἀμείβεται καὶ μόνον ἡ ἐργασία, ἡ εὐσυνειδήτος, ἡ διπνεκῆς, ἡ πυρετώδης ἐργασία πλουτεῖ καὶ προάγει.

Αὐτὸ ἐνόησαν καὶ συνησθάνθησαν πρῶτοι οἱ μεγάλοι τῆς παροικίας μας ἄνδρες. Καὶ μὲ τὴν ἀφειδίαν ἐκείνην ἥτις τοὺς διέκρινε πάντοτε εἰς πᾶν ὅ,τι εὐγενές καὶ μέγα, κοσμοῦσι σήμερον τὴν ἀρχαίαν πόλιν τοῦ Ἀλεξάνδρου μὲ τὰ εὐγαῖα ἰδρύματα, ἅτινα, ἐπαναλαμβάνομεν, θὰ καταστήσωσιν τὸ ὄνομα τῶν αἰδίων.

Ἀλλὰ τὸ ἔργον τῶν Σαλδαίων δὲν ἔρκει μόνον. Καὶ ἔρχονται νὰ συμπληρώσωσιν αὐτὸ σήμερον οἱ Μπενάκη καὶ ὁ Ζερβουδάκης μὲ τὰς ἡγεμονικὰς δωρεὰς τῶν. Εἰς τὴν σεμνὴν τελετὴν τῆς καταθέσεως τοῦ θεμελίου λίθου ὠμίλησεν ὁ τετιμημένος χορηγός. Καὶ ὁ λόγος του ἐκεῖνος, ὃν μὲ τὴν συγκλησιν καὶ τὴν χαρὰν ἀποτυπουμένην ἐπὶ τοῦ ὤμοιο προσώπου του, ἀπήγγειλεν, ἐξωτερικεῦσεν ἔτι πλέον τὸ μεγαλεῖον τῆς ψυχῆς του τῆς τηρησάσης πάντοτε ἀκοίμητον εἰς τὰ ράβη τῆς τὰ μεγαλοφρονέστερα ἰδεώδη.

Ναι, δὲν ἔρχονται μόνον αἱ καλλιμάρμαροι σχολαί καὶ οἱ περικαλλεῖς ναοὶ διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς παροικίας. Ἔπρεπε νὰ στεγασθῶσιν καὶ νὰ προστατευθῶσιν τ' ἀπροστάτευτα ὄρφανά, τ' ἀπόκληρα τῆς τύχης καὶ νὰ διαπαιδαγωγηθῶσιν καὶ νὰ ἀποδοθῶσιν μίαν ἡμέραν ἀπὸ ἐδῶ εἰς τὴν Πατρίδα διαπλάσμενα εἰς Ἑλληνας ὑγιεῖς τὸ σῶμα καὶ τὸ φρόνημα, ἀκμαίους τὴν ψυχὴν, μεγάλους εἰς πᾶν αἴσθημα τείνον εἰς τὴν πρόοδον καὶ τὴν ἰσχυροποίησιν τοῦ Γένους.

Ἐπήρξαν μεγάλοι οἱ λόγοι αὐτοῦ τοῦ Προέδρου τῆς

Ἑλληνικῆς Κοινοῦτος. Καὶ ἡ δωρεὰ του ἀποβαίνει ἐτι μάλλον πολυτιμὸς, ἐφ' ὅσον ἀναλογίζεται τις ὅτι εἶνε ἀπόρροια σκέψεων, ὡς ἐκεῖναι αἰτίνες διετυπώθησαν εἰς αὐτοὺς.

Διὰ τοῦτο συγκεκινημένη ἡ συρρέουσα παροικία ἐχειροκρότησε καὶ ἐξητωκραύασε τὸν Πρόεδρόν της. Διὰ τοῦτο ὑπερήφανος ἀνέπεμψε πρὸς τὸν Θεὸν τὴν εὐκρινεστέραν αὐτῆς δέσιν ὅπως κρατῆται καὶ ἐνίσχῃ αὐτόν, τὸν τιμῶντα τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα.

Καὶ ἤδη συνοψίζετε τὰ τελεσθέντα καὶ τελεσθησόμενα. Διὰ νὰ ἐξαγάγῃτε συμπεράσματα, ἅτινα θὰ ἐρριπτὸν τὴν παρηγορίαν εἰς τὰ στήθη καὶ θ' ἀνεβίβαζον τὸ μείδιμα τῆς χαρᾶς καὶ τῆς ἐλπίδος εἰς τὰ χεῖλη καὶ τοῦ ἀπαισιοδοξοτέρου ἀκόμη.

Συνδυάζετε τὴν λειτουργίαν τῶν εὐγαῶν ἰδρυμάτων, ἅτινα μετ' οὐ πολὺ θὰ κοσμήσωσιν τὸν παρὰ τὸ Σάτζμπυ χωρὸν, διὰ νὰ εὗρητε τὰ ἑξῆς:

Τὸ Ὄρφανοτροφεῖον: παραλαμβάνον, περισκέπον καὶ περιεχόν τὰ ὄρφανά καὶ τὰ ἐγκαταλειμμένα. Παρέχον εἰς αὐτὰ τὴν στοργὴν καὶ τὴν περιποίησιν τῆς μητρὸς ἢ ἐστερήθησαν. Ανατρέφον καὶ περιέχον τὴν νηπιακὴν τῶν ἡλικιῶν, διὰ νὰ προαγάγῃ αὐτοὺς εἰς ὑγιεῖς τὸ σῶμα πολίτας καὶ μητέρας.

Τὴν Ζερβουδάκειον Ἀστικὴν σχολὴν εἶτα. Ὅπου τὰ ὄρφανά αὐτὰ θὰ διδάσκωνται τὰ πρῶτα γράμματα. Θὰ διαπαιδαγωγῶνται εἰς τὰ πρὸς τὴν Πατρίδα, τὴν Θρησκείαν καὶ τὴν Κοινωνίαν καθήκοντα. Καὶ ὅταν ἡ προκαταρκτικὴ καὶ σχοιχειώδης διὰ πάντα μὲρφοσις θὰ πληροῦται, ἐξερχόμενα θὰ εἰσέρχωνται εἰς τὴν Σαλδάγειον Ἑπαγγελματικὴν σχολὴν τὰ ἄρρενα, διὰ νὰ καταστοῦν ἄνδρες χρήσιμοι καὶ εἰς ἑαυτοὺς καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν, ἐν ᾧ τῶν θηλέων τὴν προστασίαν θὰ συνεχίσῃ τὸ Παρθενὸν γυναικείου.

Αὐτὰ εἶνε ἐν συνόψει τ' ἀποτελέσματα. Ἀποτελέσματα ὀφειλόμενα εἰς τὴν μεγάλην ψυχὴν καὶ τὸν πρακτικὸν νουν τῶν λογιάδων τῆς παροικίας, τῶν ἀνδρῶν οἵτινες ἀποτελοῦσι σήμερον ἀληθῆς τοῦ Ἑλληνισμοῦ σέμνωμα καὶ ἀγλαΐσμα.

Εἰς λεπτομερείας τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ τῆς λειτουργίας τῶν εὐγαῶν ἰδρυμάτων, δὲν θέλομεν νὰ εἰσέλθωμεν.

Πρὸς τί; Οἱ ἄνδρες, οἱ εὐεργετοῦντες σήμερον μόνον καὶ αὐτόκλητοι πληθύσμον ὀλόκληρον, οἱ κρατοῦντες μαζὺ μὲ τὰ σκῆπτρα τῆς φιλογενείας καὶ φιλοπατρίας καὶ τὰ σκῆπτρα τῆς πρακτικότητος τοῦ πνεύματος δὲν θὰ ὀκνήσωσι βεβαίως νὰ περιβάλλουν τοὺς ὀργανισμοὺς αὐτοὺς μὲ τὴν διαύειαν καὶ τὴν ὀρθότητα τοῦ πνεύματος, ἥτις διέκρινεν ὅλας τὰς πράξεις τοῦ βίου των. Καὶ ἡ λειτουργία τῶν ἰδρυμάτων θὰ ὑπάρξῃ, ἀνταξία τοῦ σκοποῦ καὶ θ' ἀποδώσῃ τοὺς καρποὺς ἐκείνους οὓς ἀναμένομεν πάντες ἐξ αὐτῶν.

Διὰ νὰ μὴν ὑπάρχῃ δὲ τίποτε τὸ ἐλλείπον ἐκ τοῦ μεγάλου ἔργου ἔρχεται ἡ ἰδρυσις Οἰκονομικοῦ Συστι-

τίου ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ χώρου δαπάναις τῆς ἰσαξίας τοῦ Προέδρου μας συζύγου, τῆς κ. Μπενάκη.

Σταματῶμεν ἐδῶ. Διότι τίποτε περισσότερον δὲν δύναται νὰ προστεθῇ διὰ νὰ ἐξάρῃ τὰ ἀπ' ἑκῶν ὀμιλοῦντα γεγονότα. Θὰ ὀμιλήσῃ ὁμοίως περὶ αὐτῶν μίαν ἡμέραν ἡ ἱστορία.

Καὶ θ' ἀναφέρῃ ἀναγράφοντα τὴν ἱστορίαν τῆς Αἰγύπτου, μέσα εἰς τὰς ἀσπιλοτέρας καὶ φαινοτέρας σελίδας τῆς, τὴν δρᾶσιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ εἰς τὴν Αἰγύπτου. Καὶ θὰ σημειώσῃ ὅτι ἡ φυλὴ, ἡ μὴ ὑποκύψασα εἰς τόσα δεινὰ καὶ εἰς τόσας δοκιμασίας, ἡ μὴ ἀπολέσασα ἐν τῇ βαρβαρῶν δουλείᾳ τὴν δύναμιν καὶ τὸν ἐθνισμόν της, ἀνέβαλλεν ἀκμαίαι καὶ μεγάλην εἰς τὴν ἀρχαίαν πόλιν τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἢ ἐξωράσῃ μετὰ τὰς ἀρετὰς της καὶ ἐπροίκισε μὲ τὸ μεγαλεῖόν της. Καὶ θ' ἀναγράψῃ ἀκόμη ὅτι καθ' ἣν ἀκριβῶς ἐποχὴν τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἔρημον φίλων καὶ συμπαθειῶν, λακπατούμενον καὶ διωκόμενον πανταχόθεν, περιεπίσπετο εἰς ἑαυτὸ καὶ μόνον, ἐξ ἑαυτοῦ ἀποπειρώμενον ν' ἀντλήσῃ δυνάμεις καὶ καρτερίαν, ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Αἰγύπτου ἐπετέλει διὰ τῶν λογιάδων αὐτοῦ ἔργα θαυμαστά καὶ ἐξυπηρετοῦντα τὸν πολιτισμὸν καὶ τὴν κοινωνίαν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς διώκτας τοῦ Γένους του, τοὺς πνιγμένους ἠδεῖς τὸ ἴδιον αὐτῶν αἷμα, ἀπ' οὗ δὲν ἐκόρησαν τὴν λύσσαν αὐτῶν διὰ τῆς ἐξοντώσεως καὶ τῆς καταστροφῆς παντός ὅ,τι Ἑλληνικὸν εἰς τὴν χώραν των.

Μίαν εὐχὴν μόνον ἔχομεν ν' ἀναδώσωμεν πρὸς τὸν Θεὸν τῆς Ἑλλάδος. Εἶθε νὰ καταπέμψῃ τὴν εὐτυχίαν καὶ τὴν εὐλογίαν του ἐπὶ τῶν μεγάλων τέκνων τῆς Ἐκκλησίας του καὶ τοῦ περισυσίου λαοῦ του, τοῦ περιβάλλοντος σήμερον μὲ τὴν εὐκρινεστέραν λατρίαν τὰ περιδόξα αὐτῶν ὀνόματα.

ΕΝΑ ΜΑΣΧΑ

(διήγημα)

Μαζεμένοι ἔπεντε φίλοι μέσα ἰσὶ καφενεῖο τὴν μεγάλην Πέμπτην τὸ βράδυ, ἐμέναμε ξεροὶ κι' ἀμίλητοι σὺν κούτσουρα. Ὁ Γεώργιος ἐρρουφοῦτε σιωπηλὰ τὸ σιγάρου του μὲ ἡδυπάθειαν ποὺ ἐμοιάζε λίγο μὲ τὴν λύσσαν ποὺ φοιμαίρει ὁ χασιμοπότης τὸ φαρμοκαμένο φυτὸ γιὰ νὰ σβύσῃ τὸ μεράκι του. Ὁ Κώστας ἐζωγράφιζε καρικατοῦρες στὸ μάρμαρο τοῦ τραπεζιοῦ, ποὺ τῆς ἐπαρκαλουθοῦσα ἐγὼ προσπαθώντας νὰ πῶ κανὲν ἀστεῖο γιὰ νὰ γελάσωμε. Ὡ; κι' ὁ Πάνος τὸ εὐθυμότερο παιδί ποὺ ἐγνώρισα ποτὲ στὴ ζωὴ μου, ἦταν μελαγχολικὸς ἐκεῖνο τὸ βράδυ. Δὲς καὶ νὰ πα-

ραφυλάγαμε κανένα πεθαμένο, κανένα λείψανο πο-
λιαγάπητο.

Ἀπ' ἐξω ὁ κόσμος πηγαινοερχότανε. Κίνησις καὶ ζωὴ στους δρόμους ἀπὸ τοὺς πιστοὺς ποὺ ἔτρεχαν ν' ἀκούσουν τὰ δώδεκα Εὐαγγέλια. Ἐνα ἀργυρόρηχο γέλιο ἐφθασεν ὡς τὴν γωνία ποὺ ἐκαθήμεθα καὶ μᾶς ἔκανε νὰ σηκώσωμε τὸ κεφάλι καὶ νὰ κυττάξωμε μὲ περιέργεια τὴν γυναῖκα ποὺ ἔρριχνε μιά τέτοια παρατονία στους πενθίμους συλλογισμούς μας.

Σὲν ν' ἀκούσαμε βροντὴ μέσα σὲ μιά θαυμασιά λι-
ακάδω. Αὐτὴ τὴν ἐντύπωσιν μᾶς ἔκανε τὸ γέλιο.

— Μωρὲ κέφι ποὺ σοὺ τόχει ἡ κυρία, εἶπε νευρικὰ ὁ Κώστας.

— Ἐπειδὴ ἐγέλασε; ἐρώτησε ὁ Γεώργιος. Μὰ γιατί νὰ μὴ γελάσῃ; Μπᾶς κι' ἔχεις τὴν ἀξίωσιν νὰ μὴ γελάῃ ὁ ἄλλος κόσμος ἐπειδὴ μελαγχολεῖς τοῦ λόγου σου;

— Σωστά, ἐμουρμούρισε ὁ Πάνος.

— Μὰ καὶ σὺ πάλι, τί ὄργη Θεοῦ ἔχεις ἀπόψε εἶπα ἐγώ. Ποτέ μου δὲν σὲ εἶδα ἔτσι.

Ὁ Πάνος ἐτίναξε τὸ ὄμορφό του κεφάλι, σὰν νὰ ἤθελε νὰ πετάξῃ κατὶ ποῦ τοῦ ἐβάρυνε. Καὶ σιγὰ σιγὰ σὰν νὰ μιλοῦσε στὸν ἑαυτὸ του, εἶπε γελῶντας εἰρωνικὰ.

— Θὰ τὰ πιστέψετε; Μοῦ ἤλθαν ἀναμνήσεις ἀπόψε. Ἐθυμήθηκα περασμένα πράγματα ἐγὼ, ποὺ σὺ νειθίζω νὰ μὴ θυμᾶμαι τίποτε ἀπολύτως ἀπὸ τὴν περασμένην ζωὴ.

— Σὲν τί;

— Νά, θυμήθηκα τὴν πρώτην πασχαλιά, ποὺ ἐκαίνα μακριὰ ἀπὸ τὸ σπιτί μου, ἀπὸ τὴν οἰκογενείαν μου. Ἐνα σταθμὸς δηλ. τὸν πρῶτον, ἀπὸ τὴν ζωὴ τῆς βιοπάλης, ποὺ ζοῦμε ὅλοι μᾶς, βρὲ παιδιά.

Καὶ χωρὶς νὰ τὸν παρακαλέσωμε πολὺ, ἄρχισε νὰ μᾶς διηγῆται:

— Πέρασαν ἀπὸ τότε κάμποσα χρόνια. Πόσα, θὰ μοῦ κάνῃ κόπο νὰ θυμηθῶ. Ἦμουν τότε παιδάριο ἀκόμη, μαθητὴς τοῦ Γυμνασίου, ἀμαθέστατος, χωρὶς μυαλὸ καὶ χωρὶς κρίσιν. Καὶ ὅμως ἐνόμιζα πῶς ἀδικοῦμαι σ' αὐτὸν τὸν κόσμο. Ὄνειρευόμουν ξενιτειά, πάλη τῆς ζωῆς, λίρες, πλοῦτη. Ἐφούσκονα τὸ λίγο μου μυαλὸ μὲ τῆς τερατουργίας τοῦ Ἰουλίου Βέρν, ποὺ τῆς ἐπροτιμοῦσα ἀπὸ τὰ μαθηματικά καὶ τὰ λατινικά, ὅπως ἐμαρτυροῦσαν καὶ οἱ κατάλογοι τῶν καθηγητῶν μου.

Καὶ ποῦ νὰ μοῦ μιλήσῃ ἄνθρωπος! Ἄμα ὁ μακαρίτης ὁ πατέρας μου μοῦ ἔκανε καμμιά παρατήρησιν, εἶχα πάντοτε πρόχειρη μιά στερεότυπο ἀπάντησιν.

— Θὰ φύγω νὰ μὴ σὰς πειράξω, θὰ ξενιτευθῶ, νὰ σὰς ἀφήσω ἠσύχους.

Ὁ πατέρας μου ἐγελοῦσε κινῶντας τὸ κεφάλι του.

Πού να φαντασθῶ ἐγὼ τότε, τί μεγάλη σημασία εἶχε τὸ γέλοιο ἐκεῖνο.

Μιά μεγάλη Παρασκευὴ τέλος πάντων ἔκανα καυγᾶ σπῖτι μου, γιατί δὲν ἤθελαν νὰ μ' ἀφίσουν νὰ πάω νὰ κάνω Πάσχα μὲ κάτι φίλους μου. Ὁ πατέρας ἐθῶμωσε φοδερὰ, ἔχασε τὴν ὑπομονή του καὶ ὅταν πάλι τὸν ἐφοδέρισα πῶς θὰ φύγω μὸς ἀπήντησε.

— Φύγε, μωρὲ παιδί μου, νὰ γλυτώσουμε. Κάνε πῶς βγαίνεις παρὰ ἔξω ἀπὸ τὴν σκέπη μου, νὰ πεινάσης λίγο, γιὰ νὰ δῆς τί θὰ πῆ κόσμος.

Αὐτὸ τὸ ἐπῆρα κατάκαρδα. Δάκρυα λύσσης ἐδῆξαν στὰ μάτιά μου. Καί μὲ πείσμα χτυπώντας τὰ πόδια μου ἐφώναξα.

— Ναί, θὰ φύγω. Κι' αὔριο κι' ἄλα.

Ὁ πατέρας μου ἐγέλασε πάλι τὸ εἰρωνικό του γέλοιο. Καί μ' ἄφησε λέγοντας.

— Κάνε το λοιπόν, παληόπαιδο!

Παληόπαιδο ἐγὼ! Ἄμ' αὐτὸ πλειὰ μ' ἐπείραξε στὸ πλειὸ βαθὺ μέρος τῆς ἀνοησίας μου. Καί μ' ἔκανε ν' ἀπορασίσω νὰ ἐκτελέσω τὸ σχέδιό μου.

Τὴν ἄλλη μέρα, χωρὶς νὰ πῶ σὲ κανένα τίποτε, ἐμάζεψα κάμποσα ρουχὰ, κρυφὰ ἀπὸ τὸ σπῖτι μου, ἐπούλησα ἕνα δαχτυλίδι ποῦ εἶχα, ἐβγάλα ἕνα εἰσιτήριο γιὰ τὴν Ἀλεξάνδρεια κι' ἐμπήκα στὸ βαπόρι.

Ὡς τὴν τελευταία στιγμήν ἐπερίμενα πῶς κάποιος θάρτη νὰ μὲ γυρίσει πίσω. Ὁ πατέρας ἔμωσ ὅταν τῷ μαθεῖ εἶπε.

— Ἀφήτε τον δὲν θὰ χαθῆ. Ἔτσι θὰ σπάσουν καὶ λίγο τὰ μούτρα του.

Τὸ βράδυ βράδυ τοῦ μεγάλου Σαββάτου ἐσαλπάρουμε. Μὲ μάτια βουρκωμένα, ἀκουμπισμένοι στὴς κουραστές, ἔβλεπα τ' ἀκρογιάλια τῆς πατρίδος μου νὰ φεύγουν σιγὰ σιγὰ. Ὁ πατέρας μου ὀλόρθος στὴν ἄκρη τῆς προκυμαίας ἐκύτταζε τὸ βαπόρι ποῦ ἐφευγε παίρνοντας μαζί ἕνα κομμάτι ἀπὸ τὰ σπλάχνα του.

Μ' ἐπῆραν τὰ κλάματα καὶ τ' ἀναφιλητό. Καὶ ἔτρεξα νὰ ριχθῶ στὴν κοκέτα μου κλαίοντας σὰν μωρὸ παιδί.

Μέσα στὸ κλάμα μου ἀποκοιμήθηκα. Μὰ τὰ μεσάνυχτα μ' ἐξύπνησαν οἱ χτύποι τῆς καμπάνας τοῦ βαπορίου. Τὸ πλήρωμα ἐώρταζε τὴν Ἀνάστασι.

Ἐτινάχθηκα ὀρθὸς κι' ἔτρεξα ἐπάνω στὸ κατάστρωμα. Ὁ καπετάνιος τριγυρισμένος ἀπὸ τοὺς ναύτας καὶ τοὺς ἐπιβάτας ἐψαλαν τὸ «Χριστὸς ἀνέστη».

Λειτουργία μέσα στὸ πέλαγος. Ἡ ἀγνότερη, ἢ συγκινητικώτερη λειτουργία ποῦ ἄκουσα ποτὲ στὴ ζωὴ μου.

Τὰ δάκρυα μ' ἐτύφλωναν. Ἔνοιωθα τὴν ψυχὴ μου ν' ἀναλύεται καὶ νὰ πετᾷ μακριὰ στὴν Ἐκκλησίαν τῆς πατρίδος μου, στὴν πατέρα μου, στὴ μάνα μου,

στ' ἀδέλφια μου, ποῦ μαζεμένοι ὄλοι αὐτὴ τὴ στιγμή θ' ἄκουαν τὴν Ἀνάστασι, γιὰ νὰ πᾶν ὕστερα στὸ σπῖτι ποῦ θὰ τοὺς ἐπερίμενε τὸ πασχαλινὸ τραπέζι.

Ὅλα ἕνα ἕνα μοῦ ἤρχοντο ζωντανὰ κι' ἔχτυποῦσαν μέσα στὴν ψυχὴ μου. Καί ἡ πεῖδι μικρὴ λεπτομέρεια. Κι' ἐνοιωθα γύρω μου τὴν ἐρημιὰ καὶ τὴν μοναξιά, τῆς ζωῆς τῆς ξενητεμένης, τῆς στερημένης ἀπὸ κάθε ἀγάπη, κάθε θέρμη, κάθε στοργή.

Πολλὰ βάσανα καὶ πολλές πίκρες ἐπέρασα ἀπ' ἐκεῖ κι' ὕστερα. Πολλὲς φορές κουρασμένος ἀπὸ τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς ἐνοιωσα τὴν ψυχὴν μου νὰ γονατίζῃ καὶ νὰ κομματιάζεται. Μὰ ποτὲ, ποτὲ δὲν ἐπόνεσε τόσο πολὺ ὅσο ἐκεῖνο τὸ βράδυ. Οὔτε καί θὰ πονέση.

Στὸ τραπέζι τοῦ βαπορίου ποῦ ἐκαθίσαμε νὰ φάμε τὴν πασχαλιάτικη σουπὰ ἦτο μόνον τὸ σῶμά μου. Ἡ ψυχὴ μου ἔλειπεν. Ἦταν στὸ σπῖτι μας, κοντὰ στοὺς ἄλλους, ποῦ κι' αὐτοὶ μελαγχολικοὶ θὰ ἐώρταζαν αὐτὸ τὸ χρονο τὸ Πάσχα.

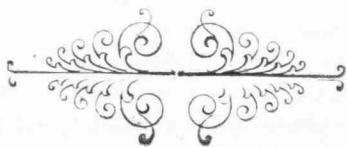
Νά, αὐτὰ θυμήθηκα ἀπόψε. Καί μέσα στὴν ψυχὴ μου ἐγίνει ἕνα μνημόσυνο ἱερό. Ἐπέρασαν χρόνια καὶ χρόνια ἀπὸ τότε. Χρόνια ποῦ ἐσώριασαν χαρὲς καὶ πίκρες, ἀντάρες καὶ νίκες, ἀπογοητεύσεις καὶ ἐπιτυχίες, ἐπάνω τῆς κι' ἔθαψαν κάτω ἀπὸ πελώριο βουνὸ κάθε τρυφερὴ τῆς ἀνάμνησι. Μὰ πάντα αὐτὲς τῆς ἡμέρας ὅσα σὰς διηγῆθηκα ξεθάβονται καὶ μοῦ παρουσιάζονται γιὰ νὰ μὲ κάνουν μελαγχολικό, ἐμένα ποῦ ξέρετε πῶς ἐσυνείδησα νὰ γελῶ στὰ μούτρα τῆς τύχης, ὅταν μὲ χτυπάει, ἔπως καὶ ὅταν μὲ χαϊδεύει.

Ἐσώπασεν ὁ Πάνος καὶ σιγὰ σιγὰ ἀναψε ἕνα τσιγάρο. Μὰ ἀπὸ τὴ διήγησί του ἐνοιωθα κάτι νὰ ἀνεβαίνῃ ἀπὸ τὸ στήθος καὶ νὰ μοῦ καίῃ τὰ μάτια. Ἦταν δάκρυ. Δάκρυ λαχτάρας ποῦ εἶδα νὰ ὑγραίνῃ τὰ μάτια καὶ τῶν ἄλλων. Διότι καὶ οἱ πέντε εἴμαστε ξενητεμένοι καὶ καταμόναχοι.

Ἡ χαμπάνες ἔχτυποῦσαν ἐκείνην τὴν στιγμήν τὴν περιφορὰ τοῦ σταυροῦ. Κι' ὄλοι μας μ' ἕνα κίνημα ἐσταυροκοπηθήκαμε κι' ἐπειτα χωρὶς νὰ τὸ προτείνῃ κανεὶς ἐσηκωθήκαμε νὰ πᾶμε στὴν Ἐκκλησίαν.

Αἱ ἀναμνήσεις εἶχαν ἀπαλύει τῆς ψυχῆς μας καὶ τῆς εἶχαν γυρίσει στὰ παιδιότητά τους χρόνια.

ΔΗΜ. Χ. ΜΟΣΧΟΝΑΣ

ΣΚΙΤΣΟ

Ἄν ἤθελα, ὦ κόρη τὴν εἰκόνα σου
μ' ἀγάπη περισσὴ νὰ ζωγραφίσω,
τοὺς ὁμορφους καὶ μάγους χαρακτήρας σου
θὰ γύρευα εὐθὺς νὰ σχηματίσω.

Κι' ἂν μοῦ λειπε τὸ χρῶμα τὸ ροδόλευκο
ποῦ δείχνει σὰν ἀγῆ τὸ πρόσωπό σου,
ἂν μοῦ λειπε τὸ χρῶμα τὸ ὀλόχρυσο
ποῦ εἶναι τὸ στολίδι τῶν μαλλιῶ σου.

Τοὺς κύκλους τῶν ματιῶ σου ἂν δὲν εὔρισκα
μὲ ποιὰ γραμμὴ αἰθέρια ν' ἀποδώσω,
ἠξεύρεις μὲ τί τρόπο θ' ἀπεφάσιζα
τὸ σκίτσο μου αὐτὸ νὰ τελειώσω;

Στὸν κῆπο τὸν ὀλόδροσο θὰ πήγαίνα
Κι' ἀμέσως ἢ ματιὰ μου θὰ ζητοῦσε
νὰ δῆ ἂν εἰς τὰ λούλουδα ὀλόχαρη
καμμία πεταλοῦδα ἐγυροῦσε.

Κι' ἀφοῦ τὴν πεταλοῦδα εἰς τὰ χερίά μου
αἰχμάλωτη, σφιχτὰ θὰ ἐκρατοῦσα,
μὲ τρόπο τὰ φτερά της θὰ ἐσκάλιζα
Καὶ χρώματα γλυκὰ θὰ ἀφαιροῦσα.

Καὶ θάτρεχα ὀπίσω στὴν εἰκόνα σου,
ποῦ μέσα στὴν καρδιά μου πάντα μένει,
νὰ ἐδίδα ζωὴ μὲ τὸν χρωστῆρά μου
παρθένα μου γλυκεῖα κι' ἀγαπημένη.

(Edmond Ros'and)

Κ. Ν. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀρχαία Ἑλλάς! — Πόσον θαυμασίως μαγνητίζει μέχρι σήμερον καὶ τὰς μᾶλλον νωχελεῖς καὶ ψυχροτέρας καρδίας τὸ ὄνομα τοῦτο! Ἀλλὰ καὶ διὰ πόσα ἐν τῇ ἀρχαιότητι Ἔθνη δὲν ὑπῆρξεν ὁ θαυμασιὸς μαγνήτης ὁ ἐλκύσας αὐτὰ εἰς ἐκπολιτισμὸν, εἰς ἐκπαιδεύσιν καὶ ἀνάπτυξιν, ἐν τῇ τότε ἐπικρατούσῃ—ἐννοεῖται—ἐκδοχῇ τῶν πλεονεκτιμάτων τούτων καὶ συμφώνως πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς τότε ἐποχῆς.

Αὕτη ἡ κοσμοκράτειρα Ρώμη, καίτοι ὑπεδούλωσε τὴν μικρὰν μὲν τὴν ἑκτασιν ἀλλὰ μεγάλην καὶ ἰσχυρὰν τῷ πνεύματι Ἑλλάδα, ὑπεδούλωθη ὁμως καὶ αὐτὴ εἰς τὰ ἑλληνικὰ φῶτα καὶ τὸ πανίσχυρον τότε τῆς Ἑλληνικῆς σοφίας πνεῦμα. Διότι, κατὰ τὴν ἀντιληψιν, καὶ κρίσιν πάντων ὅσοι ἐμελέτησαν ἢ μελετῶσι τὴν ἀρχαίαν τῆς Ἑλλάδος Ἱστορίαν, φαίνεται ὡς νὰ συνεσώρευσεν ἡ Πάνσοφος τοῦ Θεοῦ Πρόνοια ἔλα τὰ μεγάλα, ὅλας τὰς λαμπροτέρας ἐκφάνσεις τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος, ὅλα τέλος τὰ μεγαλοεργήματα τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας, ἐκεῖ ἐπὶ τῆς χώρας ἐκείνης ἧτις Ἑλλάς ἐκλήθη, καὶ ἦτις ἐν τούτοις ἐπὶ τοῦ χάριτος τῆς Εὐρώπης δὲν κατεῖχεν ἀνέκαθεν ἢ μικροσκοπικὴν σχεδὸν θέσιν.

Καὶ ἵνα ἐκ τῶν πολλῶν δύο τινὰ καὶ μόνον ἐνταῦθα παροδικῶς σημειώσωμεν: — Ἐκεῖ ἐν ταῖς Ἀθήναις, τῇ κλεινῇ πρωτεύουσῃ τῆς Μεγάλης τὸ Πνεῦμα Ἑλλάδος, ἔσχε τὴν γέννησιν αὐτοῦ τὸ ἔξοχον ἀληθῶς ἐκεῖνο πρότυπον δημοκρατικοῦ πολιτεύματος, καθ' ὃ πάντες οἱ μέχρι τῶν νεωτάτων ἐτι χρόνων χάριν τῶν ἰδίων ἑθῶν ἀποπειραθέντες νὰ συστήσωσι τοιαῦτα πολιτεύματα, ἐζήτησαν νὰ ρυθμίσωσι ταῦτα (καὶ αὐτὸς ὁ ἀθάνατος Γαμβέτας).

Ἐὰν δὲ καὶ εἰς τὴν Σπάρτην, ἐτέραν ταύτην φλέβα τῆς Ἑλληνικῆς ζωῆς καὶ δράσεως ῥίψωμεν, πρὸς στιγμὴν τὸ βλέμμα, αὐτὴν ταύτην τὴν Σπάρτην, εὐρίσκουμεν οὔσαν τὴν πρώτην ἀντιπρόσωπον τοῦ αὐστηροῦ λεγομένου δημοκρατικοῦ συστήματος καὶ διδάσκαλον πρὸς ὅλα τὰ κατόπιον Ἔθνη καὶ τὰς μεταγενεστέρας γενεὰς τῶν ἀρίστων κανόνων διαίτης καὶ ὄντως στρατιωτικῆς συγκροτήσεως, ἰδίᾳ δὲ κήρυκα διαπύσιν τῶν ὑψηλῶν ἀρετῶν, τῆς αὐταπαρνήσεως καὶ τῆς αὐτοθυσίας.

*

*

Μεθ' ὅλην ἐν τούτοις τὴν ἐνδοξον αὐτῆς ἱστορίαν καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς εὐρείας αὐτῆς ἐκπολιτιστικῆς δράσεως, ἢ Ἑλλάς ἦτο πολυθεϊτικὴ εἰς βαθμὸν τοιοῦτον, ὥστε ὑπῆρξεν ἐποχὴ, καθ' ἣν τὰ πάντα εἰς θεοὺς ἀνεδεικνύοντο, καὶ τὰ πάντα ὡς θεοὶ ἐλατρεύοντο πλὴν τοῦ μόνου Ἀληθινοῦ Θεοῦ.

Καί πρὸς πίστῳσιν τῶν λεγομένων ἄρκει τοῦτο καὶ μόνον ν' ἀναφέρωμεν, ὅτι κατ' αὐτὰς τὰς παραμονὰς τῆς ἐλεύσεως τοῦ Μεσσίας δέκα καὶ τέσσαρες ὄλαι χιλιάδες (14000) θεῶν ἐλατρεύοντο καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα, ἀφοῦ ἐκ φόβου μή τις τυχὴν θεότης διέφευγε τὴν τῶν Ἑλλήνων θεοσέβειαν, καὶ ἄγνωστω τινὶ Θεῷ ὑπῆρχεν ἐν μέσαις Ἀθήναις ἐστημένος βωμὸς (ὡς ὁ Ἀπόστ. Παῦλος μαρτυρεῖ ἐν τῷ ἐπὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου κηρύγματι αὐτοῦ).

* *

Ἄλλ' ἄς ἐπανέλθωμεν εἰς τὰ κατὰ τὸ μεγαλεῖον τῆς Ἑλλάδος:

Τὴν Ἑλλάδα ὁμολογουμένως ἐμεγαλυναν κυρίως καὶ πρῶτιστα τὰ ἔξογα ἐκεῖνα Ἑλληνικὰ πνεύματα (καί-περ πολυθεϊστικά) ἅτινα κατ' ἐποχὰς καὶ εἰς διαφόρους ἑκαστα κλάδους μεγαλοεργήματα ἀνεβίβασαν εἰς ὕψος περικυπῆς μοναδικῆς ἐν τῇ κοθίλῳ ἱστορίᾳ τὸ ὄνομα τὸ Ἑλληνικόν.

Παραδείγματα δὲ πρόχειρα ἔστωσαν:

Ἐκ τῶν ποιητῶν, οἱ Ὅμηροι, οἱ Αἰσχύλοι, οἱ Σοφοκλεῖς, οἱ Εὐρυπίδεις, οἱ Ἀριστοφάνεις, οἱ Πίνδαροι, οἱ Θεόκριτοι καὶ τόσοι ἄλλοι.

Ἐκ τῶν ἱστορικῶν, οἱ Ἡρόδοτοι, οἱ Θουκυδίδεις, οἱ Ἡσίοδοι, οἱ Ξενοφῶντες καὶ λοιποὶ.

Ἐκ τῶν πολιτικῶν ρητόρων, οἱ Δημοσθένης, οἱ Αἰσχίνοι, οἱ Ἰσοκράτες καὶ ἄλλοι.

Ἐκ τῶν Νομοθετῶν, οἱ Σόλωνες καὶ οἱ Λυκούργοι.

Ἐκ τῶν φιλοσόφων, οἱ Πλάτωνα, οἱ Ἀριστοτέλεις, καὶ οἱ τόσοι μετ' αὐτοῦ.

Ἐκ τῶν μεγάλων καὶ ἐνδόξων στρατηγῶν καὶ πολιτικῶν ἀνδρῶν, οἱ Περικλεῖς, οἱ Μιλτιάδαι, οἱ Θεμιστοκλεῖς, οἱ Ἀλκιβιάδαι, οἱ Φίλιπποι, οἱ Ἀλέξανδροι καὶ οἱ πολυάριθμοι ἄλλοι.

Ἐκ τῶν καλλιτεργῶν, οἱ Ζεύξιδες, οἱ Ἀπελλαῖ, οἱ Φειδίαι, οἱ Πραξιτέλεις καὶ οἱ λοιποὶ.

* *

Τόμοι ὀλέκλιοι πληροῦνται ἐκ τοῦ καταλόγου καὶ μόνου τῶν μεγάλων καὶ ἐνδόξων ἀνδρῶν τῆς Ἑλλάδος, οἵτινες ὄχι μόνον ἐκλέσαν τὴν πατρίδα αὐτῶν καὶ τὸ ἴδιον ἔθνος, κλέος ἀφθιτον ἀλλὰ καὶ τοῦ πνεύματος καθόλου τοῦ ἀνθρωπίνου ἀπέδειξαν τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν δύναμιν καθ' ὅλον αὐτῆς τὸ πλάτος καὶ τὴν ἑντασιν.

* *

Καὶ ὅμως εἶπομεν καὶ ἐπαναλαμβάνομεν, ὅτι, εἰς τὸ βάθος ὅλης αὐτῆς τῆς δόξης ἐνυπάρχει τι τὸ μετριαζόν ταύτην, ἢ σκληρότης ἢ ἐν τῇ δουλείᾳ ἐκφαινομένη καὶ ἢ τάσις εἰς ἀποθανάτισιν τοῦ τυχόντος ὑπερόχου φαινομένου, ἐκφαινομένη ἐν τῷ πολυθεϊσμῷ τῶν δύο τούτων γνωρισμάτων, τῆς δουλείας καὶ πολυθεϊσμοῦ χαρακτη-

ρίζοντων πάντας ἐν γένει τοὺς πολιτισμοὺς τῆς ἀρχαίότητος: Αὐτὴ ἢ τοσοῦτον θαυμασίως συγκεροτημένη Δημοκρατία τῶν Ἀθηναίων, τὸ καθ' ὅλα τὰλλα ἀριστουργηματικόν τοῦτο πρότυπον πάντων τῶν κατόπιν καὶ μέχρι σήμερον ἀρίστων δημοκρατικῶν πολιτευμάτων, αὐτὴ—λέγομεν—αὐτὴ ἡ δημοκρατία βάσιν εἶχε δυστυχῶς τὴν δουλείαν, ὑπολογίζουσα 400 χιλιάδας δούλων πρὸς 20 χιλιάδας πολιτῶν, ἤτοι 20 δούλους πρὸς ἓνα μόνον πολίτην.

Καὶ εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι ἐν Ἀθήναις οἱ πολῖται δὲν ἐφέροντο πρὸς τοὺς δούλους με ὅσπην σκληρότητα οἱ Σπαρτιατῆται ἐφέροντο πρὸς τοὺς Εἰλωτας, ἀλλ' ἐκ τούτου δὲν ἔπεται ὅτι καὶ ἐκεῖ ὁ δούλος δὲν ἦτο ὑποκείμενος ὅλος εἰς τὴν πλήρη καὶ ἀπόλυτον διαθεσιν τοῦ κυρίου αὐτοῦ. Οὐδεὶς δούλος, εἴτε ἀνὴρ ἢτο εἴτε γυνή, εἰδικαιοῦτο ν' ἀντιστῆ ἔστω καὶ κατ' ἐλάχιστον εἰς αὐτὰ τὰ δυστροπώτερα καὶ σκληρότερα τῶν θελημάτων τοῦ κυρίου αὐτοῦ.

Ἴδου ποῦ ἔγκειται κυρίως τὸ τραπὸν τοῦ ἄλλως διὰ τῆς αὐτῆς αἰγλῆς περιβεβλημένου Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ.

Μέχρι σήμερον ἐξαίρεται ὑπὸ πάντων καὶ θαυμαζέται διὰ τὴν ἐν αὐτῇ ἐγκειμένη σοφίαν, ἢ νομοθεσίαν τοῦ Σόλωνος, ὅστις, μᾶλλον ἐμπεινευμένος τοῦ Δοσάκοντος (οὗ τὸ νομιστικὸν ἔργον ἀπέτυχε διὰ τὴν ἄκραν καὶ ὑπερβολικὴν αὐστηρότητα), ἐπέτυχε δούς εἰς τοὺς Ἀθηναίους νόμους προσφυστάτους πρὸς τὰ ἔθνη αὐτῶν, πρὸς τε τὰ πλεονεκτήματα καὶ τὰ μειονεκτήματα αὐτῶν. Καὶ ὅμως, καὶ αὐτῆς ταύτης τῆς νομοθεσίας ἢ ἐντέλεια ἦτο σχετικὴ μόνον καὶ οὐχὶ ἀπόλυτος. Διὰ τοῦτο δὲ, μεθ' ὅλου αὐτῆς τὸ περιετκεμένον καὶ ἐμπεiron δὲν κατώρθωσεν νὰ προλαμβανῆ ἢ τοὐλάχιστον νὰ περιστέλλῃ ἐξεγειρομένας τὰς ἐκάστοτε γενομένας ἐναντίον αὐτῆς ἐξαναστάσεις καὶ διαμαρτυρίας, αἰτίνας οὐχὶ μικρῶν πολλακίς οὐδ' ὀλίγων σοβαρῶν ταραχῶν ἐγένοντο πρὸς ἐνεῖν ἐν αὐταῖς ταῖς Ἀθήναις.

Τοῦτο δὲ, διότι, καταπολεμουσα ἢ Σολώνιος Νομοθεσία τὴν τιραννίαν, περιέπιπτεν εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον, παραδίδουσα εἰς τὴν διάθεσιν μιᾶς στιγμιαίας λαϊκῆς ἰδιοτοσίας αὐτοὺς τοὺς ἐξοχωτέρους καὶ ἐνδοξότερους ἀνδρας τῆς ἐποχῆς: ὁ ἐξοστρακισμὸς ἦτο μέσον προχειρότατον δι' οὗ ὁ τυχὼν ἐκ τῶν πολιτῶν ἠδύνατο νὰ ἰκανοποιήσῃ οἰονδήποτε πάθος αὐτοῦ ἢ καὶ ἀπλήν ἰδιοτροπίαν, δίδων ὅστρακον ἐξορισμοῦ ἐλευθέρως καὶ ἀνευδοιάστως καὶ κατ' αὐτοῦ ἔτι τοῦ ἐπιφανέστερου ἢ καὶ σωτῆρος τοῦ Δήμου:

Μιλτιάδης ὁ ἐνδοξος τοῦ Μαραθῶνος νικητῆς, —Θεμιστοκλῆς ὁ περικλεῆς ἐν Σαλαμῖνι κατατροπέος τοῦ Περσικοῦ Στόλου, —ὁ Ἀριστείδης τὸν ὁποῖον ἀπέκαυον πλέον οἱ ἐν Ἀθήναις ν' ἀποκαλῶσι Δίκαιον, —ὁ Ἀλκιβιάδης, ὁ μόνος ὅστις κατώρθωσεν ν' ἀναστήσῃ τὴν ὑπεροχὴν τῶν Ἀθηναίων ἀπέναντι τῆς Σπάρτης ἐν τῷ κατὰ ταύτης πολέμῳ, καὶ τόσοι μετ' αὐτοῦ μεγάλοι καὶ

ἐνδοξοὶ τῆς Ἑλλάδος ἄνδρες, ἐδοκίμασαν, ἀντὶ πάσης ἄλλης ἀμοιβῆς, τὴν πικρίαν τῆς ἐξορίας. Ὁ Σωκράτης καὶ ὁ Φωκίων κα εδικάσθησαν εἰς τὸν κωμειῶν θάνατον. Καὶ αὐτὸς δ' ὁ Δημοσθένης αὐτεδηλητηριάσθη ὅπως ἀποφύγη σκληρότερον ἐκ μέρους τῶς συμπολιτῶν του θάνατον.

Ἡ ἰδέα τῆς Οἰκογενείας παρὰ τοῖς ἀρχαίοις

Ἑλλῆσι.

Ἄλλὰ καὶ πρὸς τὴν οἰκογένειαν ἐν τῇ Ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι ἐὰν ἀτενίσωμεν πρὸς στιγμὴν τι βλέπομεν;

Καὶ πρῶτον, ποίος ὁ κληρὸς τῆς γυναικός; Ἀφανῆς καὶ ἐν τῷ γυναικωνίτῳ μόνῳ περιωρισμένη αὐτὴ δὲν ἦτο ἢ μία ἐκ τῶν πολλῶν δούλων τοῦ ἀνδρός. Οὐδὲν εἶχε δικαίωμα καὶ οὐδεμίαν ἐξουσίαν οὐδ' ἐπ' αὐτῶν τῶν ἰδίων ἐαυτῆς τέκνων ἅτινα καὶ ταῦτα ἦσαν δούλα εἰς τὰς τοῦ πατρός, θελήσεις. Ἴδου διατί, ὡς ἐλέγομεν που καὶ ἀνωτέρω, ὁ οἰκογενειάρχης, ὁ σύζυγος, ὁ πατήρ, ὁ προεσταίμενος ἐν γένει τοῦ οἴκου τῆς τότε ἐποχῆς καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ἑλλάδι ἠρθῶς ἠδύνατο νὰ χαρακτηρησθῆ, μᾶλλον ὡς τις ἀπόλυτος κύριος καὶ κάτοχος δούλων. Ἴδου δὲ προσέτι καὶ ὁ λόγος δι' ὃν ἐπὶ τῶν δακτύλων ἀριθμοῦνται ἐκείνη ἐκ τῶν γυναικῶν αἰτίνας ἐσημείωσαν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ τῆς Ἑλλάδος ἱστορίᾳ ποιάν τινα ἐξαίρεσιν δρᾶσασαι ἐν τῇ ἐποχῇ καθ' ἣν ἔζησαν (καὶ αὐταὶ δὲ κατὰ τὸ πλεῖστον ἦσαν ἐταῖραι, ὡς ἡ περίφημος Ἀσπασία τοῦ Περικλέους καὶ ἡ περιώνυμος ἐκείνη ἐξ ἧς αὐτὸς ὁ Σωκράτης καυχᾶται ὅτι ἠρύσθη τὸ πλεῖστον τῆς σοφίας αὐτοῦ)

Ἡδη, ἐπισκεφθῶμεν ἐπὶ βραχὺ τι καὶ τὴν ἐτέραν κατὰ τοὺς ὑπὸ κρίσιν χρόνους ἔδραν τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, τὴν Σπάρτην: Τῆς Σπαρτιατικῆς πολιτείας καὶ τὰ πλεῖστα τῶν τρωτῶν μερῶν ἐὰν ἀποσιωπήσωμεν, δὲν δυνάμεθα ὅμως νὰ μὴ κατακρίνωμεν μετὰ τῶν ἐμφρονεστέρων κριτικῶν καὶ πολιτειολόγων ἐκεῖνο ἐκ τῶν Νομοθετημάτων τοῦ Λυκούργου ὅπερ ἐπέτασε τὴν ἐξόντῳσιν καὶ τὸν ἐξαφανισμὸν πάντων τῶν παίδων τῶν γεννωμένων ἀνικάνων ἵνα ὑπηρετήσῃσι τὴν πατρίδα αὐτῶν ἐν πολέμῳ ἢτο τῶν μὴ ἀρτιμελῶν ἢ ἐλλειπτικῶν ὀπωσδήποτε ἐν τῇ σωματικῇ αὐτῶν συστάσει. Ὅμοιως κακῶς ἐτέθειτο καὶ ὁ νόμος ἐκεῖνος ἐν Σπάρτῃ καθ' ὃν συνεχωρεῖτο ἢ μᾶλλον ἐπετρέπετο ἢ κλοπή, ἤρκει νὰ μὴ ἐφωράτο ὁ κλέψας, νόμος ὅστις δῆθεν ἀπέβλεπεν εἰς τὴν ἐξοικείωσιν καὶ προεξάσκησιν τῶν νέων πρὸς τὰς τοῦ πολέμου δυσχερείας καὶ τὰ τούτου τεχνάσματα.

Ἄλλ' ἄς θεωρήσωμεν ἐπ' ὀλίγον καὶ τὴν τάξιν τῶν δούλων ἐν Σπάρτῃ.

Οὐδεὶς, ὅσον στεγειοδῶς καὶ ἐν παρηκολούθησε τὸ μαθημα τῆς ἱστορίας, ἀγνοεῖ ποῖα ἦτο ἢ θέσις τῆς ἐν Σπάρτῃ δουλειοσύνης τᾶς τῶν Εἰλωτῶν ἀπέναντι τῶν

κυρίων αὐτῶν, τῶν Λακώνων πολιτῶν. Παροιμιώδης μέχρι σήμερον διαμένει ἢ σκληρότης μεθ' ἧς οἱ Σπαρτιατῆται ἐφέροντο πρὸς τοὺς δούλους αὐτῶν. Καὶ δὲν ἦσαν μόναι αἱ ἡμερήσιαι καταπίσεις εἰς ἃς ὑπεβάλλοντο οἱ Εἰλωτες, ἀλλ' ἐπῆρχοντο ἐκάστοτε πρὸς ἐπίτευτρον σκληρότητος καὶ περιοδικαί τινας σφαγαὶ αὐτῶν, πρὸ πάντων ὅταν ἐφάνοντο οὗτοι πληθυνόμενοι πως καὶ ἀξανάνομοι. Ἄλλοτε πάλιν ὅπως προεγυμνάζονται οἱ νέοι τῆς Σπάρτης εἰς τὸν πόλεμον καὶ ἐξοικειῶνται πρὸς τοὺς ἐν τούτῳ φόνους καὶ τὴν αἵματοχυσίαν, ἀφίνοντο οὗτοι ἐλεύθεροι νὰ ἐπιπίπτωσι κατὰ τῶν ἀεθλοῶν ὅσον καὶ δυστυχῶν εἰλωτῶν, σφάζοντες αὐτοὺς κατὰ βούλησιν. Ὑπάρχει δὲ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Σπαρτιατικοῦ λαοῦ σελίς τις ἐνθα παρουσιάζονται οἱ Εἰλωτες κατ' ἀρχὰς μὲν ὀπλιζόμενοι ὑπ' αὐτῶν τῶν Σπαρτιατῶν κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς Δημοκρατίας, εἶτα δὲ (εἰς ἀνταμοιβὴν) σφάζόμενοι ἀνηλεῶς ὅλως καὶ ἀπανθρώπως ὑπ' αὐτῶν τούτων ὃν τὴν δημοκρατίαν διέσπασαν!!! — Ἄλλ' οἱ Σπαρτιατῆται, στοιχοῦντες μετ' ἄκραν αὐστηρότητος τῷ τότε γεγενεικμένῳ κανόνι καθ' ὃν πᾶς ξένος, ἤτοι πᾶς μὴ ἐκ τῆς αὐτῆς πόλεως ἢ πατρίδος καταγόμενος, ἦτο βάρβαρος, ὡς βαρβάρους εἰς πολλὰς περιστάσεις μετεχειρίζοντο καὶ αὐτοὺς τοὺς λοιποὺς Ἑλληνας. Καὶ παραδείγμα ἔστω ἢ συμπεριφορὰ αὐτῶν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους καὶ τοὺς Θηβαίους, ὅταν οὗτοι ἠττήθησαν ὑπ' αὐτῶν, πρὸς τοὺς Μεσσηνίους σφαγιασθέντας ὑπ' αὐτῶν, καὶ τέλος πρὸς τοὺς Πλαταιεῖς, τοὺς διελθόντας διὰ στόματος τοῦ Σπαρτιατικοῦ ξίφους, διότι καὶ μόνου εἶχον ὑπογράψῃ συμμαχίαν μετὰ τῶν Ἀθηναίων κατὰ τῶν Περσῶν.

Αὐτὴ ἢ πραγματικὴ ὕψις τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ παρὰ ταῖς δυσὶν ἐπισημοτέραις καὶ ἐνδοξοτέραις πόλεσι τῆς Ἑλλάδος, ταῖς Ἀθήναις καὶ τῇ Σπάρτῃ.

(Ἐπεται συνέχεια)

Ἀρχιμ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ ΓΙΑΝΝΑΓΚΑΣ

FRANÇOIS COPPÉE

Ἡ ΕΡΗΜΟΜΕΝΗ ΕΠΑΥΛΙΣ

Πρὸ δεκαπέντε ἐτῶν διηρχόμην σχεδὸν καθ' ἐκαστὴν καὶ πολλάκις δύο φορές τὴν ἡμέραν ἀπὸ ἓνα μικρὸν δρόμον κείμενον εἰς τὴν ἐσχατιάν τοῦ προαστείου τοῦ Ἁγίου Γερμανοῦ καὶ ἀπολήγοντα εἰς μίαν ἀπὸ τὰς μεγαλοπρεπεῖς λεωφόρους αἱ ὁποῖαι αὐλάκωνουσι τὰ πέριξ τῆς πλατείας τῶν Ἀπομάχων. Ὁ δρόμος αὐτὸς, ὅπου δὲν ὑπάρχει ἵχνος καπηλείου,

είναι από τους μάλλον έρημους δρόμους των Παρισίων και από τους ήττον θορυβώδεις έξ εσων γνωρίζω. Από πολλούς κήπους, των όποιων τους άτελευτήτους και χαμηλούς τοίχους υπερβάλλουσιν οι κλάδοι, αναδίδεται εις τον έρημον δρόμον, κατά μέν τον Μάιον, τό εύωδες άρωμα των λειρών, κατά δε τον Ιούνιον, ή μεθυστική εύωδία των άκταιών και των άκακιών. Όταν ανοίγηται αύλειος θύρα διά νά αφήση έλευθέραν την έξοδον εις άμαξαν, ό περιπατητής — όστις πρό όλίγου ήκουε την ήχώ επαναλαμβάνουσιν τον θόρυβον των βηματων του επί του πεζοδρομίου — θεάται άμμόστρωτον δενδροστοιχίαν, παισιουμένην ένθεν και ένθεν με ζυγροφυτείας, και ή όποια καμπτομένη αποτόμως οδηγεί εις την οικίαν, ήτις χάνεται έν τῷ μέσῳ τῆς χλόης. Σπανίως άπαντα τις τμήμα της μάλλον μεμονωμένον, μάλλον άριστοκρατικόν.

Εις την περί της ό λόγος εποχήν, μία μόνον κατοικία έφαινετο εις τον άθόρυβον αυτόν δρόμον, διά μέσου σιδηρῆς κιγκλίδος ροκοκό, τύπου όμοιάζοντος πρός τὰ σφρηγιατημένα άριστουργήματα τὰ κοσμούντα την πλατείαν Στανισλά της Νανσύ, αλλά χωρίς ποικιλματα και πολύ μικροτέρων διαστάσεων. Όσακιοσ δηρηόβμην εκείθεν, ιστάμην πάντοτε όλίγον χρόνον αποθαυμάζων την κομφήν πρόσοφιν έπαύλων Λουδοβίκου ΧVI, αναπαυομένης εις τό βάθος όροσερῆς χλόης, ήν έσκιάζεν ώραία άργυρώδης φιλύρα, και συγκειμένης έξ ίσογειού μόνον πατώματος συμμετρικών διαστάσεων, με χαρίεντα προπύλαια, εις τὰ όποια όδηγεί διπλή κλίμαξ, με ύψηλά παράθυρα των όποιων οι ύαλοπινακες άπετελούντο από μικρά τετράγωνα και με στέγην σκεπασμένην με πλάκας, ύπεράνω της όποίας οι κορυφαι μερικῶν μεγάλων δένδρων έπρόδιδον την ύπαρξιν πάρκου. Η κατοικία αύτη, τις οίδε ποίου τοποτηρητου ή ποίου μεγιστάνος εκρυπτε τὰς λαθραίας διασκεδάσεις. Ίσως ήτο παράμερο σπίτι, μία « τρέλλα » ως θά έλεγον τότε, έξω από τό όποιον θά είχαν σταθμεύση, έν καιρῷ νυκτός, πολλαί άμαξαι με άοιδους του ώραιου φύλου. Διότι ή συνοικία εκτίσθη κατά την εποχήν της Παλινορθώσεως και συνεπώς κατά τον τελευταίον αιώνα ή κομφή έπαυλις θά έχανετο σχεδόν έν τῷ μέσῳ της έξοχής. Ίσως δε όφείλομεν νά αποδώσωμεν εις τον λόγον αυτόν, τό μυστηριώδες σχήμα με τό όποιον διετηρετό άκόμη. Ούτε έξαρτήματα είχαν ούτε θυρωρείον. Πλήν της φωλεῆς αυτης εις τό μέσον των φυλλωμάτων, τίποτε άλλο.

Εύθως ως περιέβαλλες με έν βλέμμα την φωλεάν αυτήν, ή έξής σκέψις σου ήρχετο εις τον νοῦν : «Τί ώραία θά περνούσε κανείς έδώ solus cum sola με τὰς θωπέας του έρωτος ! Τι θεσπέσιον ένδιαιτήμα διά δύο έρώσας καρδιας, που θά συνεσώρευαν έδω όλους τούς θησαυρούς της τρυφερότητος και της αγάπης των ! » Ημην νέος τότε και καθ' ήν στιγμην οι άκτινες του δύνουτος ήλιου, διερχόμεναι διά των κλάδων της μεγάλης φιλύρας, παρήγον, ως έν πυρκαϊῆ, άντανακλώμεναι επί των ύέλων της κομφής οικίας, τὰς έρυθράς άπεικόνσεις των γερανίων και έφλε-

γοντο επί της πυκνῆς πρασινάδας, συνηθέστατα έδυθίζόμεν εις την πλάνον ρέμβην ή όποια κάμνει τον άνθρωπον, τον σχεδόν πάντοτε δυστυχῆ, νά πιστεύη, ότι όπου δέν είναι αυτός, εκει βασιλεύει ή εύτυχία.

Διότι ή έπαυλις κατοικήτο. Απόδειξις, ό κήπος ό όποιος ήτο στολισμένος με άνθη, και περιποιημένος με την μεγαλυτέραν φιλοκαλίαν. Τον χειμῶνα από τούς καπνοδόχους ανέθρωσκε καπνός άνουφόμενος εις τον φαιόν ουρανόν και τό έσπέρας άμυδραί λάμψεις του λύχνου διεκρίνοντο όπίσω από τὰ βράξια παραπετάσματα των παραθύρων των αιωνίως κλειστών. Πολλάκις είδα εισερχόμενον και έξερχόμενον διά της μικρῆς θύρας της κιγκλίδος, ένα γηραιόν ύπηρέτην με σκοτεινήν στολήν. Τό ύφος του ειλικνε την προσοχήν, ή μάλλον, έγέννα ύποψίας. Έάν τον ήρώτων δέν θά εκέρδιξα, φυσικά, τίποτε. Έξ άλλου, με τί δικαίωμα θά έλάμβανα την τόλμην νά ταράξω, έξ άπλης περιεργείας, την ήσυχίαν του άγνώστου, ή των άγνώστων ξένων της κλειστής οικίας ; Έπρωτίμησα νά σεβασθῶ τό μυστικόν. Έν τούτοις ή αιωνίματική έπαυλις με έμαγνήτιζε περισσότερο.

* *

Μίαν νύκτα θερινήν και πνιγηράν επέστρεφα εις την κατοικίαν μου περί την ένδεκάτην της νυκτός. Έξω ό ουρανός ήτο κεκαλυμμένος ύπό νεφών. Χωρίς νά τό θέλω, επειδή είχα πάρει την συνήθειαν, ήλλαξα δρόμον διά νά περάσω έμπρός από την μυστηριώδη έπαυλιν. Ό μικρός δρόμος, όπου τρεις μόνον φανοί άεριοφωτος, και αυτοί εις μεγάλην άπ' άλλήλων απόστασιν, έρριπτον τό άσθενές φῶς των εις τον θερμόν άέρα, ήτο παντέρημος. Έπάνω εις τὰ δένδρα δέν εκινείτο φύλλον. Η φύσις εκείνη τό βράδυ έσίγα οιονεί βυθισμένη εις την φορτικήν γαλήνην ή όποια προηγεΐται πάντοτε της καταιγίδος.

Όταν επλησίασα νά φθάσω εις την έπαυλιν, συνήχης κλειδοκυμβάλου προερχομένη βεβαίως από εκει άπήχησεν εις τον άκίνητον άέρα. Μετ' εκπλήξεως δε τότε παρητήρησα ότι, ελως εκτάκτως, και άναμφιβόλως ένεκα του ύπερβολικού καύσωτος, δύο παράθυρα ήσαν όλίγον ανοικτά, αλλά τόσοں όλίγον, ώστε ήτο άδύνατον ό όφθαλμός νά διακρίνη τὰ έντός της οικίας άντικείμενα. Αίφνης φωνή γυναικειά, φωνή ύψηφώνου ήχησε, μελωδική και θαυμαστά την έντασιν, έν μέσῳ της νυκτερινῆς σιγῆς. Έψαλλε βραχυτάτην μελωδίαν άλλοκότου ρυθμού και γεμάτην από μελαγχολίαν. Έξ ένστικτου ήνώθησα ότι ήτο δημώδης σκοπός, έν από τὰ ώραία λούλουδα άγγρίας μουσικής, που δέν φυτρώνουν εις τούς κήπους τούς άπεξηραμένους από τούς έξ επαγγέλλματος μαέστρους. Ναί ήτο άναντιρρήτως δημώδης μελωδία ! Αλλά ποίου τόπου ; Αν και δέν κατώρθωσα νά διακρίνω εις ποίαν γλώσσαν ήσαν οι λόγοι, ήσθάνθην όμως την παραπονειτικήν εμπνευσιν και τό περίλυπον πνεύμα του Βορρά. Ό σκοπός ήτο συγκινητικός, ή φωνή θεσπεσία. Μόλις διήρχεσε δύο λεπτά. Αλλ' ούδέποτε εις όλην την ζωήν μου ήσθάνθην βαθύτερον τό αίσθη-

μα της μουσικής. Ένῳ δέ ή άοιδός είχε πρό πολλού παύσει, μέσα μου εκραδαίνετο άκόμη ή τελευταία νότα της μελωδίας εκείνης, όζεια και διαπεραστική, θλιβερὰ και παρομοιάζουσα με παρατεταμένην κραυγήν όδύνης.

Θά έμενον επί πολύ εκει με την έλπίδα νά λικνισθῶ άκόμη με την μάγον εκείνην φωνήν, εάν δέν ήγειρετο αποτόμως σφοδρός άνεμος ταράττων μανιωδῶς τὰ φυλλώματα και δέν ήρχιζε νά πίπτη ραγδαία βροχή. Αν δέ και διέμενον εκει πλησίον και παρ' όλην την σπουδήν μου δέν κατώρθωσα νά αποφύγω έξ ολοκλήρου την θύελλαν.

* *

Υστερα από όλίγας ήμέρας εύρισκόμενος εις τό Καζίνο της Διέπτης με μερικους σχετικούς μου, ένῳ συνεζητούμεν ζωηρώς περί μουσικής, έπλεξα τό εγκώμιον των δημῶδων άσμάτων, τὰ όποια είναι φυσικῶν απαύγασμα άπλοϊκού συναισθήματος και πρός ύποστήριξιν των λόγων μου, αφήγηθήν την περιπέτειάν μου.

« Ένθυμείσαι τον σκοπὸν αυτόν ; με ήρώτησεν ό πρίγκηψ Κ... νέος Ρώσος με τον όποιον με συνέδεεν άπλή συμπάθεια.

Δέν θά τον ξεχάσω ποτέ άπηγήνησα μετά πάθους. Και καλά κακά τον έτραγούδησα σιγά σιγά.

«Σε βεβαίῳ, έπρόσθεσεν ό νεαρός πρίγκηψ, εϊμπορείς νά κauhάσαι, αγαπητέ κύριε, ότι ή τύχη σου έπιλοδώρησε σπανιωτάτην άπόλασιν ! Αυτή ή μελωδία είναι προσφιλέσ ήσυχ των ναυτών της Drontheim, πολύ διαδεδομένην εις την Νορβηγίαν, και ή θαυμαστά φωνή, ή όποια σου παρέσχε την μοναδικήν εύκαιρίαν νά τό άκούσης είναι της Στόλβεργ, διά την όποίαν έρρελλαινόμεθα όλοι πρό δύο έτών, όταν ήρχιζε τό ώραιον στάδιόν της εις την Πετρούπολιν, της Στόλβεργ που θά άνδεικνυετο μία από τὰς μεγάλας άοιδούς του αιώνος, αν δέν έθυσιάσε Τέχνην, Θέατρον και παντοειδεις θριάμβους διά τον έρωτα τον όποιον ήσθάνετο διά τον Βασιλείον Λοβανῶφ, τον τότε συμβαθμούχόν μου εις τό ίπτικόν.....

Ναί, επί δύο έτη στερούμεθα ειδήσεών του. Είχε δώση την παραίτησίον του και άναχώρηση από την Ρωσίαν χωρίς νά ειδοποιηση κανένα. Ασαφῶς έγνωρίζομεν ότι εκρύπτετο εις Παρισίους μαζί με την φίλην του, αλλά τό κρησφύγετόν του, τό όποιον όλως τυχαίως έφερες εις φῶς, μάς ήτο έντελῶς άγνωστον.

— Λοιπόν, είπον, αυτή ή καλλιτέχνης την όποιαν ή φύσις επρόκισε με τόσα σπάνια χαρίσματα έθυσίασε τό παν δι' έν ειδύλλιον ;

— Δι' έν πάθος, άνέκραξεν ό πρίγκηψ. Αν και πολύ νέα ή Στόλβεργ, είχε παρελθόν πολύ τρικυμιώδες, όταν συνήτησε τον Λοβανῶφ. Ένθυμούμαι, ήμην εις τὰ παρασκήνια τό έσπέρας που έπαρουσιάσθη εις αυτήν ό Βασιλείος, όστις, όφείλω νά τό όμολογήσω, είναι ώραϊός ως ό Απόλλων, και βλέπω άκόμη την θεϊαν άοιδόν νά ώχηται από συγκινήσιν και νά χάνη τό απαλόν ρόδιον χρώμα της....

Ώ ! τό αποτέλεσμα επήλθε ταχύ ως ό κεραυνός, και νομίζω ότι την αυτήν έσπέραν επήρε τὰ μυαλά του φίλου μας, χωρίς νά χάση καιρόν, μαζί με τὰς θριαμβευτικές άνθοδέσμας της πέμπτης πράξεως. Αλλ' αυτός πολύ γρήγορα έγεινε ζηλότυπος ως μουσουλμάνος.... Ναί, εξηλοτύπει τον κόσμο όλον όταν εκείνη έφαλλε.... Πάντοτε ήτο εις την πρώτην σειράν των έδρών, και όσακις τό θέατρον εκλονίζετο από τὰ χειροκροτήματα, στρεφόμενος αποτόμως περιέφερον επί των θεατών άγγριον βλέμμα, όπου ήτραπτεν ή επιθυμία νά ραπίση όλους τούς θαμῶνας του θεάτρου.... Και όμως είχε μέγα άδικον. Διότι και όταν αυτός ό Τσάρος ήτο εις τό θεωρείόν του, ή Στόλβεργ δέν είχαν όφθαλμούς παρά διά τον Βασιλείον της και δέν ήθε παρά δι' αυτόν.... Εις άντάλλαγμα αυτός εκίνησε πάντα λίθον διά νά την πείση νά αφήση τό θέατρον !... και ύπεχώρησεν όταν, μετά πάροδον τριών μηνῶν, έληξε τό συμβόλαιόν της. Έκτοτε κρύπτονται εις τούς Παρισίους, εις την κρύπτην την όποιαν άνεκάλυψε, όπου θά κατατήκωνται από έρωτα. Αλλά στοιχηματίζω ότι ό Βασιλείος θά επιζήση διότι είναι εύρωστος ως Φαρναΐσιος Έρακλής, ένῳ ή Στόλβεργ, καθώς λέγουν, είναι φθισική. Μερικοί μάάλιστα αποδίδουν εις την φθισιν την έκτακτον έντασιν της φωνῆς της και την μεγαλειαν που είναι, πράγμα άλλόκοτον, γεμάτη από όδύνην.... Πλήν, όσον ξετρελλαμένη και αν είναι με τον Λοβανῶφ της, ή δυστυχισμένη κόρη θά πνίγεται από την στενοχωρίαν μέσα σ' εκεινο τό κλουβί που την κρατεί φυλακισμένην.... Έκτός τούτου, θά ύποφέρη επίσης πολύ, επειδή τραγουδεί σπανιωτάτα, άφου σὺ που περνῶς καθ' εκάστην έμπρός από την έπαυλιν της την ήκουσες μίαν μόνον φοράν, την θυελλώδη εκείνην νύκτα.... Πολύ άσχημα θά τελείωση αυτή ή ιστορία.»

Η συζήτησις περιεστράφη εις άλλο ζήτημα. Την επομένην άνεχώρησα και επήγα εις την Κάτω-Νορμανδίαν πρός συνάντησιν φίλων μου. Εύρισκόμενη εκει από δεκαπέντε ήμερών, ότε άνέγνωσα κατά τύχην εις την θεατρικήν κίνησιν μῆς έφημερίδος τὰς έπομένους γραμμάς : «Μετά μεγάλην λύπης άναγγέλλομεν εις τούς αναγνώστας μας ότι ή Δίς Ίδα Στόλβεργ ή διάσημος εκ Σουηδίας άοιδός, ή όποια τόσον ταχείως κατήγαγε πρωτοφανή θρίαμβον εις τὰ θέατρα της Γερμανίας και της Ρωσίας, και ή όποια πρό δύο περίπου έτών, έν τῷ κολοφώνι της αγγλῆς της έγκατέλειπε τό λυρικόν στάδιόν της, άπέθανεν εις Παρισίους από φθισιν των πνευμόνων.»

Αν και ούδέποτε είδα την Στόλβεργ, μίαν δέ και μόνην φοράν ήκουσα την άσύγκριτον φωνήν της, ή άνάγνωσις της τετριμμένης αυτης φράσεως, έξ ής έμάνθανον ότι εξεπληρούτο ή πέδιθιμος προφητεία του πρίγκηπος Κ... με έλύπησε πολύ. Τώρα ήξευρα όλον τό μυστήριον της κεκλεισμένης οικίας. Εκει είχε κληρηθή και σεβσθή ή ταλαίπωρος γυνή. Έτάκη άναμφιβόλως από τον Έρωτα, άλλ' ίσως και νά επνίγη από την αιχμαλωσίαν εις την όποιαν την κατεδίκαζεν ή ζηλοτυπία του έραστου της, και από την λύπην που ήσθάνετο επί τη άναπολήσει των παλαιών

θριάμβων της και της τέχνης την όποιαν είχαν αφήσει.

«Η τύχη και το τέλος της Στόλβεργ μου εφαίνοντο τόσον μελαγχολικά. ώστε μέσα εις την καρδίαν μου έγεννήτο σφοδρόν μίσος κατά του άνδρός εκείνου, διά τόν όποσον τά πάντα είχε θυσιάσει και αυτήν ακόμη την ζωήν της. Έφανταζόμην αυτόν τόν ανθρωπον μάλλον άσχημον, έγωϊστήν, θηρόν τέλος, αναίσθητον. Ήμην βέβαιος ότι πολύ ταχέως ήθελε παραγορηθίη διά την άπώλειαν της έρωμένης του και λησμονήση την άτυχή νεκράν, και ότι, ανάξιός αυτός, του έρωτος τόν όποσον είχε έμπνεύσει, ήτο άνίκανος να αισθανθίη ειλικρινή λύπην και να διατηρήση πιστήν άνάμνησιν.

Όταν επέστρεψα εις τους Παρισίους, ο πρώτος γνώριμος τόν όποτον συνήνησα ήτο ο πρίγκιψ Κ... εις τόν όποτον εξέφρασα την λύπην μου διά τόν θάνατον της αιδού. Δέν κατώρθωσα δέ να του άποκρύψω την άντιπάθειαν που έτρεφα εξ ένστικτου διά τόν Β. Λοβανώφ.

— «Τί φαντασιόπληκτος που είσαι, άνεφώνησεν ο πρίγκιψ. Ήρκεσε να θελήθης μίαν στιγμήν από την φωνήν της γυναίκος αυτής δια να γεννηθίη εις την καρδίαν σου αίσθημα οφίγονον δι' αυτήν και ζηλοτυπία παλινδρομική διά τόν άτυχή φίλον μου. Όμολογώ ότι επί πολύν χρόνον εξελάμβανον και έγώ, ως σύ, τόν Βασιλείον ως ανθρωπον μάλλον σαρκικόν ή αισθηματικόν, μάλλον περιπαθίη ή τρυφερόν, αλλά τόν είδα και μετά τόν θάνατον της Στόλβεργ και σε διαβεβαιώ ότι βασανίζεσαι από άνυπόκριτον άπελπισίαν. Όταν τόν συνελυπήθην έρρίφθη εις τάς άγκάλας μου και επανειλημμένως μου είπεν αναλυόμενος εις λυγμούς, ότι ή ζωή είναι πλέον δι' αυτόν περιττή. Και λέγων ταύτα δέν προσεποιείτο διότι άνεχώρησεν εις την Σενεγάλην σκοπών να ένιωθίη με τόν θμιλον των εξερευνητών, οί όποιοι, ως τόσοι άλλοι, θά εξαφανισθώσιν, ίσως δια παντός, εις την φρικώδη Αφρικήν! Αυτό δέν τόν κάμνει όλος ο κόσμος. Ακολουθών την άποστολήν Jackson ο Βασιλείος άποδεικνύει ότι διαφυλάττει νωπήν την άνάμνησιν της Στόλβεργ, διότι εκεί μόνον είδεχθείς πιθήκους συναντά τις. Πολύ όμως φοβούμαι μήπως θέση τέρμα εις την λύπην του ο πυρετός ή ή δυσεντερία, άν μή ή σφαίρα των Παχουϊών... Μετάβαλε λοιπόν τάς περί αυτού παρατόλμους και πρόωρους σκέψεις σου... Άλλως, πριν ή αναχωρήση του ήλθε μία ιδέα, ή όποία θά σου φανή, πιστεύω, πολύ συγκινητική.

«Η έπαυλις εις την όποιαν ύπήρξαν τόσον εύτυχεις αλλά και τόσον δυστυχεις είναι ιδική του. Αυτή λοιπόν θά μείνη πάντοτε κλειστή. Ο Βασιλείος έπιθυμεί να μή διεσδώση κανείς εις τόν Βωμόν αυτόν του Έρωτος και των Παθών έν σοφίη. Συ που διέρχεσαι τακτικά από εκεί θά παραστής μάρτυς της βραδείας καταστροφής της οικίας. Και όταν μίαν ήμέραν θά παρατηρήσης επ' αυτής τόν «ένοικιάζεται» δύνασαι να είπης τότε «Ο Βασιλείος Λοβανώφ απέθανε!»

Απεχωρήσθη τόν πρίγκιπα μεταμελημένος διά

την άπαισιοδοξίαν μου και την έπομένην έπήγα να ιδώ την έρημον οικίαν. Τα παραθυρόφυλλα ήσαν κλειστά, τά μαραμένα φύλλα της μεγάλης φιλύρας — κατά μέγα μέρος φυλλορήσαντα — ήτο άρχή φθινοπώρου — εκάλυπτον την χλόην άγρια χόρτα ελχον φυτρώση, κατά συστάδας επάνω εις την λεπτήν άμμον, εις τόν άκρον των δενδροστοιχιών. Η έρήμωνις ήρχιζε τόν καταστρεπτικόν έργον της.

.*

Παρήλθον μήνες, διέρρουσεν έτος ολόκληρον. Τό έτος διεδέχθη άλλο. Αί έφημερίδες από καιρού εις καιρόν εξεδήλουν την μεγάλην άνησυχίαν των περί της τύχης του Jackson και των συντρόφων του, περί των όποιών διετέλουν εις παντελή άγνοίαν. Γνωρίζετε ότι ακόμη και σήμερα άγνοείται ή τύχη των, ήτοι που και πώς άπωλέσθησαν οί τολμηροί εξερευνηταί. Κατοικών πάντοτε εις την αυτήν συνοικίαν και διερχόμενος καθ' έκάστην πρό της έρημιωμένης έπαύλειος παρέστην μάρτυς της βαθμιαίας καταστροφής της. Πληττομένη επί δύο χειμώνας άκαταπαύστως υπό της βροχής ή πρόσοψις της εκάλυφθη, τρόπον, τινά υπό λέπρας. Πλήν τούτου, μερικά πλάκες άποσπασθείσαι υπό της καταγιγός, ή ίσως ύδραγωγός σωλήν διατηρηθείς προύξηνσαν πολύ μεγαλύτεραν βλάβην. Η δέ ύγρασία συνεπλήρωσε τόν καταστρεπτικόν έργον. Πανταχοϋ οί τοίχοι έσχισαν. Ο έξώστις κατέρρουσεν. Η στέγη εκάμφθη. Η θέα της άποφανισθείσης οικίας προύκάλει τόν οίκτον. Ο κήπος δέν έβράδυνε να περιέλθη εις την άγρίαν κατάστασιν. Δέν ύπήρχον πλέον άνθη περιποιημένα αι τριανταφυλλέαι, έπειδή δέν εκλαδεύοντο, δέν είχαν παρά κλάδους και φύλλα τά γεράνια είχαν μαρανθίη ή πρασινάδα είχε πνιγίη από τόν άγριον βρωμί και από τούς ύψηλους καλάμους τών σιτοιειδών φυτών. Και ούτω είχε μεταβληθίη εις άφανές λειθάδιον, περιφρονημένον και από αυτές τάς ψυχάς, όπου ούδέν άλλο εδλάστανε πλην σκολύμων και άσθενών μυκόνων.

Ήτο άπαισιον!

Και άλλα έτη διέρρουσαν. Δέν ύπήρχε πλέον έλπας να επιστρέψη ή άποστολή Jackson. Όλοι οί άτρόμητοι εκείνοι σκαπανείς θά είχαν, προδήλως, ύποκύψη, εκ της δειψής και της πείνης, εις άπαισίαν τινά έρημον, ή θά είχαν κατασφαγή υπό των άγρίων, και ο κόμης Βασιλείος Λοβανώφ θά είχε συνεπώς συναποθάνη μετ' αυτών, πιστός εις την Στόλβεργ. Η έρημιωμένη οικία μετετάλλετο εκ θεμελιών εις έρείπια. Εις των κυρίων κλάδων της μεγάλης φιλύρας ή όποία εύρίσκοτο πλησίον της οικίας και της όποίας τά φυλλώματα δέν άνεστέλλοντο πλέον υπό του κλαδευτού, είχαν αναπτυχθίη επί ένός παραθύρου του όποιο κατατέπεσαν επί τήλους τά παραθυρόφυλλα φθαρέντα από την ύγρασίαν. Τό κατακτητικόν δένδρον εισήλασε ταιουτοτρόπως εις τόν έσωτερικόν του άποστεγασθέντος οικήματος. Εκεί οί μήκητες εύρον κατάλληλον έδαφος πρός έλευθέραν βλάστησιν, και τά άγρια χόρτα θά είχαν φυτρώση ίσως επί του δαπέδου της

αϊθούσης. Πάντοτε, όσάκις διηρχόμην πρό της παλαιάς ο'κοδομής της εξιχθείσης εις τόν έσχατον σημειον της παρακμής, διελογιζόμην βυθιζόμενος εις ρεμβώδεις σκέψεις:

«Καλύτερα που είν' έτσι. Εάν ήξευραν θετικά ότι ο κόμης απέθανεν. ή ο'κογένειά του, οί κληρονόμοι του εξαπάντος, θά παρενόβαινον χωρίς να χάσουν καιρόν διά τόν φόβον της παραγραφής. Και θά έδίωκον σκαιώς άνοιγοντες τάς θύρας της κατοικίας αυτής και αφήνοντες έλευθέραν την είσοδον εις τόν φόν και την ήμέραν, τόσας άναμνήσεις ποτισμένας με πόνον και με άγάπην. Καλά έκαμεν ο Β. Λοβανώφ που έχάθη και ή φύσις άνεδείχθη εύογενής που εξέφάνισε και έθαψε την παλαιάν αυτήν φωλεάν του Έρωτος δια να μή βεηλωθίη...»

Την έπομένην είδα πάλιν τά έρείπια. — Τώρα οί κλάδοι εξέχουν από την στέγη που έπεσε και πιθανόν μικράι φιλύραι να φύωνται εις τά δωμάτια — και συνήνησα τόν πρίγκιπα Κ... όστις, επί δώδεκα έτη, εύρίσκοτο μακράν της Γαλλίας. Ένώ περιεπατούμεν συνδιαλεγόμενοι, του έκαμα λόγον εύθύς εξ άρχης περί της έρημιωθείσης οικίας, της βραδείας καταστροφής της, και περί των σκέψεων εις τάς όποίας με έβούτιζεν.

«Ο πρίγκιψ εξεκαρδίσθη να γελά.

«Όρισμένως, φίλε μου, μου είπεν, αιώνως θά ήσαι ποιητής... Ο Βασιλείος ένυμφεύθη, έχει τρία παιδιά και είναι πρώτος γραμματεϋς της Ρωσικής πρεσβείας εις τόν Κυρηνάλιον.

— Ο κόμης Λοβανώφ δέν απέθανεν; ήρώτησα κατάπληκτος.

— Όταν επέρασα έσχάτως από την Ρώμην ήτο υγιέστατος όπως σύ κι' έγώ.

— Καλά. Μά δέν άνεχώρησε με την άποστολήν του Jackson... "Α! τόν άθλιον! διέκοψα μανιώδης διότι έλη μου ή αισθηματικότητα έπήγε στόν άέρα. Έπρεπε να τόν ύποπτευθώ... Στοιχηματιζώ ότι θά έλησμόνησε την νεκράν του έρωμένην εις την πρώτην περίστασιν.

— Έ! όχι, έπρόσθεσεν ο πρίγκιψ, ο Βασιλείος δέν είναι δά τόσο έννοχος. Φαρμακευμένος από την λύπην μετά τόν θάνατον της Στόλβεργ, έπεδιβάσθη, μιá χαρά, διά την Σενεγάλην και άνεχώρησε με την άποστολήν. Άλλά την έκτην ήμέραν της πορείας ήσθένησε βαρέως, και ένα καραδάνι τόν έφεραν όπίσω εις τόν Άγιον Λουδοβίκον σχεδόν αγωνιώντα. Εκεί έθεραπεύθη. Βεβαίως δια τούτο δέν πταίει αυτός. Οί φίλοι του έπωφελήθησαν από την άτονίαν του και την όλιγοδράνειαν που έδείκνυεν εύρισκόμενος έν αναρρώσει, και τόν έστειλαν εις την Ευρώπην... και έκτοτε... με τόν καιρόν... έκτοτε μά την πίστιν μου, παραγορήθη.

— Άλλ' αυτό τόν έρημιωμένο σπήτι;... τί σημαίνει αυτή ή κωμωδία; ήρώτησα όλίγον θυμωμένος.

— Έ! Πολύ άυστηρός είσαι, βλέπω, φίλε μου, άπήνητησεν ο αξιέπαιστος Ρώσος. Καθόλου δέν είναι

κωμωδία, τούναντίον μάλιστα, τούτο άποδεικνύει ότι ο κόμης είναι έντιμος άνθρωπος. Τι ύπεσχήθη; ότι έν σοφίη αυτός, ανθρωπινή ψυχή δέν θά διανυκτερεύση υπό την στέγην που έδέχθη τούς παλαιούς έρωτάς του. Δέν έτήρησε λοιπόν τόν λόγον του; "Αν λάβης ύπ' όψει σου πόσον ύπέρογοι είναι αι τιμαί των επίπλων εις τούς Παρισίους, θά έννοήσης τί του στοιχίζει αυτή ή ύπόθεσις... Άλλως τε δέ και ποιος μάς διαβεβαιού ότι δέν θρηνηεί πάντοτε την θελκτικήν Στόλβεργ και ότι δέν λυπείται κατάκαρδα έπιποθών τάς έσπέρας που διήρχετο εις την κλειστήν έπαυλιν λιکنιζόμενος με την θέϊαν και θυνηράν φωνήν της, που έπροξένει τόσην θλίψιν και τόσην εύχαρίστησιν συγχρόνως εις εκείνον που την ήκουεν;... Κατ' έμέ, προσέθεσεν ο πρίγκιψ μειδιών ειρωνικώς, άπελπισία που έχει την πηγίην της εις έρωτα παλαιόν, δώδεκα έτών, παρέρχεται εύκόλως, όταν έχη κανείς μεγάλην περιουσίαν, ώραίαν ο'κογένειαν, και ζή εις την Αιωνίαν Πόλιν».

Β. Ε. ΠΑΥΛΙΔΗΣ

ΓΝΩΜΑΙ ΠΕΡΙ ΝΕΑΣ ΖΩΗΣ

Φίλοι Κύριοι,

Ο επισκεπτόμενος την Αίγυπτον Έλλην πολλούς λόγους έχει να αισθάνηται διαθρυπτομένην την έθνικήν του υπερηφάνειαν. Πλέον έτι όμως ή τά άλλα κατορθώματα, δέν εύρίσκω άλλην λέξιν ακριβεστέραν, του Έλληνισμού μ' έθιξεν ή ιδρυσις του Πανελληνίου Συνδέσμου. Ο σύνδεσμος ούτος ύπηρετεί την έλληνικήν ιδέαν και διά των γενναιοτάτων εισφορών, άλλ' έτι πλειότερον διότι συνδέει εκαστον των μελών του μετά του Έλληνικού στρατού, του όποιού τάς προόδους τούτο παρακολουθεί μετ' ενδιαφέροντος άγνωστου τέως.

Τό όνειρόν μου θά ήτο να έκαμνεν ή «Νέα Ζωή» διά την φιλολογίαν μας ό,τι κάμνει ο Πανελλήνιος διά τόν στρατόν και τόν στόλον μας. Η νεωτέρα έλληνική φιλολογία άνεπτυχθη θαυμασίως κατά τά τελευταία έτη. Οί ιστορικοί, οί αρχαιολόγοι, οί φιλόλογοι μας ο Λάμπρος, ο Καβαδάς, ο Σβορώνος, ο Πολίτης, ο Χατζιδάκις κατέκτησαν έν τή επιστημονική κόσμω της Ευρώπης θέσιν εξαιρετικήν. Έξ άλλου ή λεγομένη φιλολογία πα-

ρήγαγεν ἀριστουργήματα, ἰδίως εἰς τὴν ποιήσιν, τὸ διήγημα καὶ τὸ χρονογράφημα. Συλλογὴ νεοελληνικῶν διηγημάτων μετεφράσθη καὶ ἰσπανιστί. Ἐν Γαλλίᾳ δ' ἐσχάτως ἐδημοσιεύθησαν δύο συγγράμματα περὶ τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς λογοτεχνίας τὸ τοῦ Pernot καὶ τὸ τοῦ Lebesgue.

Ἐντρέπομαι νὰ τὸ γράψω καὶ ὅμως εἶναι ἀλήθεια, οἱ ξένοι ἐνδιαφέρονται πολὺ περισσότερον διὰ τὴν φιλολογοίαν μας ἢ ἡμεῖς αὐτοί. Καὶ εἴμεθα μὲν πρόθυμοι νὰ συνεισφέρωμεν χρήματα ὑπὲρ τῆς ἐκδόσεως ἐνδὸς φιλολογικοῦ ἔργου, διὰ τοῦτο δὲ ὡς παρατηρεῖ ἡ κυρία Ἄδὰμ (Les Poètes Grecs) ἐκδίδονται τόσα φιλολογικὰ ἔργα εἰς τὴν Ἑλλάδα. Πλὴν ποῖον τὸ ὄφελος ἀφ' οὗ τὰ ἐκτυπωθέντα ἔργα δὲν ἀναγιώσκονται.

Μὴ δὲ νομισθῆ ὅτι δὲν ἀναγιώσκονται ἐξ ὀκνηρίας· ὁ Ἕλληνας καὶ φιλομαθῆς παρέμεινε καὶ φιλαναγνώστης εἶναι. Ἐσυνέθισεν ὅμως νὰ ἐκλέγῃ τ' ἀναγνώσματα αὐτοῦ μεταξὺ τῶν ξένων φιλολογικῶν. Τοῦτο δὲ πράττει οὐχὶ ἐξ ἐλλείψεως πατριωτισμοῦ, ἀλλὰ διότι οὐδεὶς εὐρέθη ποτὲ νὰ τῷ δεῖξῃ ὅτι τὰ ἑλληνιστὶ γραφόμενα ἔργα καὶ διδακτικὰ εἶναι καὶ σπανίως καλλοῦντας περιέχουσι.

Τοῦτο δ' ἔχει πᾶς Ἕλληνας μορφωμένος καθήκον νὰ δεικνύῃ εἰς τοὺς συμπατριώτας του «Ἄνευ τοῦ Δάντε δὲν θὰ ἐγίνετο ἡ Ἰταλικὴ ἔνωσις». Βαθεῖα σκέψις. Τὰ ἔθνη συνδέει οὐχὶ μόνον κοινὴ καταγωγὴ, ἀλλὰ καὶ κοινὴ διανοητικὴ ζωὴ. Εἰς τὸν εἰκοστὸν αἰῶνα ἔθνος ἄνευ διανοητικῆς ζωῆς ἰδίως δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ. Τοιαύτην δὲ διανοητικὴν ζωὴν δὲν ἔχομεν, ἢ μᾶλλον ἔχομεν μόνον θεωρητικῶς.

Συχνάκις παρατηρήθη ὅτι ἡ διανοητικὴ αὐτὴ φυτοζωία, καὶ ὑπάρχει ἀντίθεσις τις μεταξὺ τῶν δύο ἔρων, ὀφείλεται κατὰ μέγα μέρος εἰς τὸν ζυγὸν ὅστις βαρύνει τὰ τρία τέταρτα τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Τοῦτο εἶναι ἀληθές. Ἐν τούτοις ὅμως ὑπάρχουσι καὶ χώραι, μὴ ἀποτελοῦσαι τμήμα τοῦ Ἑλληνικοῦ βασιλείου καὶ ἐνθα ὁ Ἑλληνισμὸς ζῆ ἐλεύθερος. Τοιαύτη δ' εὐτυχῶς εἶναι ἡ Αἴγυπτος. Βαθεῖαν δ' εὐγνωμοσύνην θὰ ὀφείλῃ σύμπας ὁ Ἑλληνισμὸς εἰς τὴν «Νέαν Ζωὴν» ἂν αὕτη κατορθώσῃ ν' ἀναζωοπυρωθῇ ἐν τῇ εὐγενεὶ ταύτῃ χώρᾳ ὅ ἔρως τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων.

Πῶς τώρα δύναται εἰς σύλλογος νὰ κατορθώσῃ τοῦτο;

Περὶ τούτου δὲν εἶμαι ἀρμόδιος, ὀλίγας μόνον ἐβδομάδας — καὶ ὅς ἡ φιλοξενία τῶν συμπατριωτῶν μας κατέστησεν ἔτι ταχύτερον τῆς — ζήσας ἐν Αἰγύπτῳ. Δύο τινὰ μέτρα νομίζω ὅμως ὅτι δύναται νὰ ὑποδείξω.

Τὴν μετατροπὴν τῆς «Νέας Ζωῆς» εἰς περιοδικὸν ἐβδομαδιαῖον μὲ οἰκογενειακὸν ὅλως χαρακτηρῆσα, κατὰ τὸν τύπον τῶν Annales Politiques et Littéraires, ὅπερ ν' ἀναγιώσκῃται κατὰ Κυριακὴν ὑπὸ χιλίων ἢ δισχιλίων οἰκογενειῶν.

Τὴν μετάκλησιν ἐξ Ἑλλάδος ἐξεχόντων φιλολόγων. Οὗτοι πρῶτον θ' ἀποδείξωσιν εἰς τὸ κοινὸν ὅτι ἐὰν ὁ Πτωχοπρόδρομος εἶναι ἑλληνικὸς ἔθνικὸς φιλολογικὸς τύπος δὲν εἶναι ὁ μόνος τύπος ὃν παρουσιάζει ἡ νεωτέρα φιλολογία μας. Δεύτερον διὰ σειράς διαλέξεων (τριῶν τεσσάρων κατὰ ἐποχὴν) θὰ γνωρίσωσιν εἰς τὸ κοινὸν τοὺς κυριωτέρους ποιητὰς καὶ συγγραφεῖς τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος. Προσθέτω ὅτι αἱ διαλέξεις αὗται θὰ ὑποκαύσωσιν ἀναμφιβόλως τὸν ζήλον τῶν ἐντοπίων λογίων οἵτινες θὰ δύνανται νὰ συμπληρώσωσιν τὸ ἔργον τῶν ἐξ Ἀθηνῶν μετακαλουμένων.

Διατελῶ, φίλοι Κύριοι, ἐκ καρδίας ὑμέτερος

A. M. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ

Καθηγητὴς τῆς Δημοσιονομίας
ἐν τῷ Ἐθν. Πανεπιστημίῳ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ

ΟΙ ΣΑΛΙΝΙΚΤΑΙ ΜΑΣ

Σὰς ἔτυχε ποτὲ νὰ συλλάβῃ καὶ νὰ δημιουργήσῃ ἡ φαντασίᾳ σας ἓνα ὄνειρο, μὰ πολὺ γοητευτικὸ καὶ μὲ ὅλα τὰ ὄνειρα ποῦ τὸ στολίζει τὸ ἰδανικόν, σὰς ἔτυχε, λέγω, αὐτὸ τὸ ὄνειρο νὰ τὸ κρύβετε βαθεῖα μέσα σας ἔτσι ὑπέρλαμπρο ὅπως εἰς τὴν πρώτην στιγμὴν τῆς συλλήψεως καὶ ἔξαφνα νὰ τὸ ἴδητε μίᾳ ἡμέρᾳ ντυμένον μὲ τὴν θελκτικωτέραν τῆς πραγματικότητος στολὴν, πλαστικόν, χερσίοπιστον;

Πολὺ σπανίως μὰ τὴν ἀλήθειαν ἀπαντᾶ κανεὶς εἰς τὸν βίον του τόσον εὐαρέστους ἐκπλήξεις καὶ δι' αὐτὰς

ὅταν τοῦ τύχῃ μία τέτοια ἐκπλήξις, εὐρίσκεται σὲ τόσο περιέργον ψυχολογικὴν στιγμὴν ποῦ τοῦ ἔρχεται νὰ χάσῃ καθε φυσικὴν ἢ ἐπιτηδευμένην σοβαρότητα, ν' ἀφήσῃ τὴν χαρὰν νὰ πλημμυρῆσῃ μέσα σ' ὅλον του τὸν ὄργανισμὸν καὶ τρελλὸς ἀπὸ ἐνθουσιασμὸν ν' ἀρχίσῃ νὰ χειροκροτῇ, νὰ χειροκροτῇ ἀδιάκοπα.

Αὐτὸ ἀκριβῶς μοῦ συνέβη κατὰ τὴν ἀληθινοῦς ἐκείνην ἡμέραν τῆς Ἑθνικῆς μας ἑορτῆς, ὅτε εἶδα τοὺς μαθητὰς τοῦ Σχολείου μας νὰ ἐκκινοῦν ἀνὰ τετράδας ἀπὸ τὸ προαύλιον τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ νὰ βαδίζουσι στρατιωτικώτατα καμαρωτοὶ καὶ γέλαστοι ρυθμίζοντες τὸ βῆμά των μὲ τοὺς ἦχους τῆς προπορευομένης ἀρτισυστάτου μουσικῆς των.

Τὸ θέαμα τῶν μικρῶν σαλπικτῶν καὶ τυμπανιστῶν μὲ τὴν οὐμοιόμορφον στολὴν καὶ τοὺς οὐμοιοχρώμους πῆλους — τοὺς ὁποίους πολὺ γρήγορα θ' ἀντικαταστήσωσιν τὰ πηλίκια — ἦτο τόσο ὠραῖον, τόσο μαγευτικόν, ὥστε συνήρπαξε κυριολεκτικῶς τὰ κύματα τοῦ λαοῦ ποῦ τοὺς περιεστοίχιζαν καὶ προκαλοῦσε μέσα στὲς ψυχὰς τὴν ἐντύπωσιν ποῦ προκαλεῖ γραφικὸν σύνολον ἀπὸ ἓνα κομμάτι οὐρανῶ, βουνῶ, μάρμαρο, ὅλα Ἑλληνικά, παρήγε τὸ αἶσθημα ποῦ παράγει μέσα στὰ στήθη τὸ ἀπαλὸ φίλημα τῆς Ἑλληνικῆς ἁρμονίας.

* *

Οἱ μαθηταὶ ὅλοιν προχωροῦν.

Ἡ μουσικὴ των ἀνακρούει ἐνθουσιῶδες ἐμβατήριον. Οἱ ἀρμονικοὶ ἦχοι σκορπίζονται· δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τριγύρω στὰ πεζοδρόμια, περὶ ὑψηλὰ ἀκόμα ἐπάνω εἰς τοὺς ἐξώστας ὅπου ἀνταλλάσσονται μὲ ἀδρά χαμόγελα, περὶ βαθεῖα ἀκόμα μέσα σὲ ὄνειροπόλες καρδιὰς ποῦ ξαναέλεπον ὑστερα ἀπὸ κάμποσα ἔτη τὴν ἰδίαν παρέλασιν, ἀλλὰ μὲ περὶ γουδᾶτα πρόσωπα, μὲ περὶ ὑψηλὰ ἀναστήματα, μὲ περὶ στιβαρὰ χέρια ἀγκαλιαζόμενα σφιχτὰ τὰ Μάνλιγερ καὶ ζητοῦντα νὰ πῆξουν τὴν Κουανόλευκον ἐπάνω σὲ κανένα Μακεδονικὸ κορφοβουνί, ἐκεῖ κοντὰ σὲ κάποιον τρισένοδοξο τάφο, ἀπὸ τοὺς πολλοὺς τάφους ποῦ ἐσκέπασαν τόσα λεβέντικα κορμιά.

* *

Οἱ μαθηταὶ ἔφθασαν εἰς τὸν πλησίον τῆς Ἐπαγγελματικῆς χώρον, ὅπου θὰ κατατεθῇ ὁ θεμέλιος λίθος, ὁ ὅποιος φράσσει μίαν ἀκόμη πλὴρὴν τῶν ἀποκλήρων τῆς τύχης καὶ ἀνοίγει μίαν ἀκόμη πτυχὴν διὰ νὰ χυθῇ πε-

ρισσότερο, ἀγνόητο, περὶ ἀρωματισμένον μῦρον ἀπὸ τῆς μεγάλης καρδίας τοῦ Μπενάκη....

Ὁ Αἰγυπτιακὸς ἥλιος ποῦ ἔχει γίνε ἐπὶ τόσους αἰῶνας μάρτυς τοῦ Ἑλληνικοῦ μεγαλείου, βαίνει μεγαλοπρεπῶς πρὸς τὴν δύσιν του καὶ ὑπερήφανος χαιρετᾷ τὴν εὐγενῆ πράξιν τῆς ἀκμαιοτέρας παροικίας ποῦ θὰ χαρίσῃ ἀκόμη ἓνα στολιδὶ εἰς τὴν ὠραίαν τοῦ Ἀλεξάνδρου πόλιν καὶ ἡ ὁποία ἡξεῦρει πῶς νὰ λαμπρύνῃ καὶ νὰ τιμᾷ τὴν Ἑθνικὴν τῆς ἑορτὴν.

Κλίνετε ἐπὶ δεξιᾷ. Μάρς.

Οἱ μαθηταὶ τοῦ Σχολείου προηγουμένης τῆς φανφάρας ἐπιστρέφουν μὲ τὴν αὐτὴν τάξιν ἀλλὰ μὲ πλέον ἐξευγενισμένα τὰ αἰσθήματα καὶ μὲ πλέον ἀνυψωμένον τὸ φρόνημα.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΔΟΞΑΣ

Τιμὴ εἰς συνεργάτην μας. — Ἄξιον παντὸς ἐπαίνου εἶναι ἡ ἐν Λονδίνο ἀνθηρὰ καὶ ἀκμαία Ἑλληνικὴ παροικία διότι ἀνεζητήσε ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ τέως Μεγάλου Ἀρχιεπισκόπου κ. Κ. Ι. Παγώνη τὸν πνευματικὸν αὐτῆς ἀρχηγόν. Καὶ εἶναι τοσοῦτον μᾶλλον εὐστοχος ἢ ἐκλογὴ αὕτη καθόσον ὁ κ. Παγώνης — ὁ προχειρισθεὶς ἤδη εἰς πρεσβύτερον — τυγχάνει εἰς ἐκ τῶν ὀλίγων διαπρεπῶν καθηρικῶν τῆς Ἐκκλησίας μας, τῶν συνδυαζόντων μετα τῆς σπανίας ἐπιστημονικῆς μορφώσεως τὴν χρησιμότητα τοῦ ἠθους καὶ το ἀκεραῖον τοῦ χαρακτῆρος.

Ἡ «Νέα Ζωή» — τῆς ὁποίας τὰ πλεῖστα τῶν μελῶν νῦντύχσαν νὰ χρηματίσωσι μαθηταὶ τοῦ ἄλλοτε καθηγητοῦ ἐν τῷ Ἀδερφοφίῳ Γυμνασίῳ — δικαιοῦται νὰ ὑπερηφανεύται ἐπὶ τῇ ἐπαξίως προσγενομένη τιμῇ τῷ πρῶτῳ συνεργάτῃ της.

Μαζὶ δὲ μὲ τὰς ἐγκαρδίους εὐχὰς, αἱ ὁποῖαι πάντοτε θὰ παρακολουθῶσι τὴν ἑθνικὴν ὁδὸν του, τῷ ἀπευθύνει θερμὴν παράκλησιν, νὰ μὴ παύσῃ διπλάδι τρέφων καὶ ἐν τῷ μέλλοντι τὸ ζωηρὸν ἐνδιαφέρον ὅπερ τοσάκις ὑπὲρ αὐτῆς ἔδειξε.

Ὁ ἐν Παριείοις Σύνδεσμος πρὸς ἄμυναν τῶν δικαίων τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Διάλεξις τοῦ κ. Paillarès — Ὁ κ. Paillarès ὠμίλησε περὶ τοῦ ἐν Μακεδονίᾳ Ἑλληνισμοῦ ἢ ἐπανειλημμένους ἐπεσκέφθη. Τὴν διέτρεξε ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον, ἐξετάζων λεπτομερῶς τὰς φυλάς, τὰ σχολεία, τὰς δυνάμεις τῶν διαφόρων στοιχείων· ἐξυμνεῖ τὴν πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ἀκατάβλητον ἀγάπην τῶν Ἑλληνομακεδόων, τὸ δημοκρατικὸν πνεῦμά των, τὴν ἐνεργητικότητα, καὶ τὴν προσήλωσιν των εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἰδέαν, περιγράφει δὲ διὰ ζωηρῶν χρωμάτων τὰς θυσίας εἰς ἃς ὑποβάλλονται πρὸς συντηρησιν τῶν σχολείων των, τῶν νοσοκομείων των καὶ τῶν ἐκκλησιῶν των, τοῦ συμβόλου τοῦ ἔθνισμοῦ των, καὶ τὰ μαρτύρια ἅτινα καθημερινῶς ὑψίστανται ὑπὸ τῶν βαρβάρων ὀρθῶν.

* * *

Διάλεξις τοῦ κ. Edmond Théry. — Τὰ οἰκονομικὰ τῆς Ἑλλάδος ἀπασχόλησαν κατα τὸ πλεῖστον τὸν κ. Théry εἰς τὴν διάλεξιν ταύτην, διότι ἐκ τοῦ σημείου τούτου ὁρμώμενος ὁ ἐπιφανὴς οἰκονομολογος ἀπέδειξε ποία ἦτο ἡ Ἑλλάς καὶ ποία ἔπρεπε να εἶναι.

Ὁ διακεκριμένος φιλέλληνα ἐξήγε τὸν πατριωτικὸν τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐπέκρινε τὴν Εὐρωπαϊκὴν διπλωματίαν ἧτις ρύψασι τὴν Ἑλλάδα μεταξὺ δύο πυρῶν, τῆς Μακεδονίας πρὸς βορρᾶν καὶ τῆς Κρήτης πρὸς νότον, κατέστη ὑπεύθυνος οὐδ' ἄρα αὐτῆς τα ἀτυχήματα. Ἐπιλέγει δὲ, ὅτι ἡ Ἑλλάς ἢ εἰς τόσον στενα ὄρια κεικλεισμένη, Ἑλλάς ἄνευ Μακεδονίας καὶ Ἡπείρου—διότι ἡ Κρήτη εἶνε ἰδική της πλεον—δὲν θα ἐξέλθῃ ποτὲ τῆς πολιτικῆς κρίσεως, δὲν θ' ἀπαλλαγῇ τῶν περισπασμῶν καὶ ἐξεργασεων, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εὐημερησῇ καὶ ν' ἀναπτυχῇ. Ὁ ἐξω Ἑλληνισμός καὶ τοιαῖα ὁ τῆς Αἰγύπτου, ἐπέσπασαν ὅμως ἰδιαιτέρως τὴν προσοχήν τοῦ κ. Théry, ὅστις πρὸ ὀλίγου μόλις περιελάων τὴν Αἴγυπτον καὶ τὸ Σουδάν, ἀντελήφθη, ὅτι αἱ ζωτικώτεραι δυνάμεις τῆς πλουσίας ἐκείνης χώρας εἶναι οἱ Ἑλληνικοὶ πληθυσμοί, τῶν ὁποίων τὰς ποικίλας ἀρετάς αὐτὸς ὁ Κεοίδης ἐξήγε πρὸς τὸν Γάλλον οἰκονομολόγον. Τὸ τέλος τῆς διαλέξεως τοῦ κ. Théry ἦτο ἔκθεσις πολυτιμῶν ἀπογνωμῶν, ὅπως ἡ Ἑλλάς δύνηται να συμβαδίση ἐν τῇ ποικίλῃ προοδῷ πρὸς αὐτὰ τὰ Εὐρωπαϊκὰ κρᾶτη, ἵνα καταστῇ ἡ μεγαλητέρα ἐκπολιτιστικὴ δύναμις τῆς Ἀνατολῆς.

* * *

Διάλεξις τοῦ κ. Henry Houssaye. — «Μεσολόγγι!.. Κανάρης!.. Μπότσαρης!.. καὶ τὸ Ἑλληνόπουλο ποῦ ἐζητούσε πυρίτιδα καὶ σφαίρας... καὶ τὰ ὑπεροχὰ παλλακάρια καὶ τὰ πύρπολικά ποῦ ἐκεραυνοοολούσαν τὰ μεγάλα πλοῖα! Τί γιγάντειον παρελήθον! Τί θαυμασία ἐποποιήθη!..»

Μὲ τοιαύτην ποιητικὴν ἐξαορσιν ἤρχισε τὴν διάλεξιν τοῦ κ. Houssaye καὶ ἐξηκολούθησε μὲ

τὸν αὐτὸν τόνον ἐξυμνήσας τὰ κυριώτερα ἐπεισόδια τοῦ ἡρωικοῦ Ἀγῶνος τοῦ 1821 καὶ ἐξάρας τὴν ἀνδρείαν καὶ τὸν πατριωτικὸν τῶν ἡρώων τῆς μεγάλης ἐκείνης ἐποχῆς.

* * *

Νικόλαος Κονεμένος. — Ἀπέθανεν ἐν Κερκύρᾳ ὁ Νικόλαος Κονεμένος ἐν ἡλικίᾳ 60 ἐτῶν. Ὁ Μεταστάς ἦτο εὐρείας μορφώσεως καὶ διεκρίνων διὰ τὸν σατυρισμὸν του. Τὰ γνωστότερα τῶν ἔργων του εἶναι ἡ «Οἰκογένεια» ὁ «Γάμος» καὶ ἡ «Διαθήκη μου».

* * *

André Theuriot. — Ἠγγέλθη ἐκ Γαλλίας ὁ θάνατος τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ André Theuriot, ἑνὸς τῶν λεπτῶν καὶ λιάν μετριοφρόνων συγγραφέων οἵτινες ἀφιερώνουν ὅλην τὴν ζωὴν των διὰ τὴν Τέχνην καὶ ὧν ἡ τέχνη ἐγκείται εἰς τὴν περιγραφήν τοῦ ἀπλουστεροῦ καὶ θελκτικώτερου πράγματος ἐν τῇ ζωῇ, τῆς φύσεως.

Ἡγάπησεν ἐκ βάθους ψυχῆς τὴν φύσιν καὶ ἐξετερίκευσε τὸ αἶσθημα αὐτοῦ τῆς ἀγάπης διὰ στίχων λιάν διαυγῶν κατ' ἄρχας, διὰ πεζοῦ λόγου, ἀρκετὰ εὐλύπτου, κατόπιν.

Δὲν ὑπῆρξε μέγας συγγραφεὺς, ἀλλ' ὑπῆρξεν εὐληκρῆς καλλιτέχνης, ζωγραφίσας κομψότατα τοὺς ἀστύους καὶ τοὺς χωρικούς ποῦ ζοῦν εἰς τὰς πόλιν καὶ τὰ χωρία τα περιτριγυρισμένα ἀπο βουνὰ, λόφους, ρύακας, λίμνας, ποταμούς ἢ δάση.

* * *

Edouard Toudouze. — Ἀπέθανεν ἐν Γαλλίᾳ, ἐν πλήρει ἀκμῇ τοῦ οἰκονομικοῦ του ταλάντου ὁ ζωγράφος Edouard Toudouze.

Οἱ πίνακες του οἱ ἀναπαριστῶντες τὸν βίον τοῦ Du Guésclin, τὸν ἀνέδειξαν ἐξοχον σκηνοζωγράφον.

* * *

Κάρολος Guerin. — Ἐν ἡλικίᾳ 33 ἐτῶν ἀπέθανεν ὁ Κάρολος Guerin, ὁ γλυκὺς καὶ μελαγχολικός ποιητῆς τῆς Λορραίνης. Ὁ Guerin ἦτο ἐκ τῶν μάλλον πρωτοτύπων ποιητῶν τῆς Νέας Σχολῆς καὶ ἐξετιμᾶτο πολὺ ὑπο τοῦ κόσμου τῶν γραμμάτων.

* * *

Ὁ Σαμάρας ἐν Ἀθήναις. — Πρωτοφανῆ θρίαμβον κατήγαγεν ἐν Ἀθήναις ὁ διάσημος Ἑλλήνων μουσουργος κ. Σαμάρας, οὗτινος τὸ θαυμασιον ἔργον, ἡ «Μαδμοιζέλλε de Belle Isle», περὶ τοῦ ὁποίου ἐκτενῶς ἐγραφε ἐν τῇ «Νέᾳ Ζωῇ» (ἀρ. φλυλ. 24) ὁ διαπρεπὴς καλλιτέχνης κ. Νικολαου, ἐπαίχθη πρὸ τινος ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ Δημοτικοῦ Θεάτρου καταθέλασαν καὶ ἐνθουσιάσαν τὸ ἀκροατήριον. Ὁ Σαμάρας ἐγραφε νέον μελόδραμα Ἑλληνικῆς ἐμπνεύσεως, τὴν «Ρέαν».

* * *

Ἐθνικός Μουσικός Σύλλογος. — Ἐσχάτως ἰδρύθη ἐν Ἀθήναις Ἐθνικός Μουσικός Σύλλογος ὑπὸ ἐγκρίτων μελῶν τῆς Ἀθηναϊκῆς κοινωρίας σκοπὸς τοῦ ὁποίου εἶνε ἡ διὰ μουσικῆς γραφῆς, περισυλλογῆ καὶ διάσεως τῶν ἔθνικῶν καὶ δημοτικῶν ἁσματῶν ἐν γένει τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνος καὶ ἢ ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν μελέτη καὶ διάδοσις τῆς Ἐθνικῆς Μουσικῆς πρὸς δημιουργίαν γνήσιας Ἑλληνικῆς Μουσικῆς.

* * *

Ἡ Ἀν Καλλιτεχνική ἔκθεσις ἐν Ἀθήναις. — Ἡ νοίξε-τέλος τὰς πύλας τῆς ἐν τῷ Ζαππεῖῳ ἢ πρὸ τόσων ἡμερῶν προαγγελθεῖσα ἔκθεσις τῆς Ἑλλήνων καλλιτεχνικῆς ἐταιρίας.

Ἡ γενικὴ ἐντύπωσις εἶνε πλέον ἢ κολακευτικὴ διὰ τὴν διοργανώσαν τὴν ἔκθεσιν ἐταιρίαν. Τέσσαρες αἰθούσαι κομψότατα διασκευασμένα περιλαμβάνουν ὑπὲρ τα 220 ἔργα ζωγραφικῆς, γλυπτικῆς, ἀρχιτεκτονικῆς καὶ διακοσμητικῆς. Εἰς τὴν πρῶτην εὐρίσκονται ἡ ἀρχιτεκτονικὴ καὶ ἡ γλυπτικὴ· εἰς τὴν δευτέραν αἱ ὑδατογραφαί, εἰς τὴν τρίτην αἱ κρητιδογραφαί (παστέλ), εἰς δὲ τὴν τέταρτην τὰ ελαιωγραφήματα. Ἐκθέτουσιν ἔργα οἱ κ. κ. Καραθανασόπουλος, ἀρχιτέκτων, Βρούτος, γλύπτης, Σῶχος, γλύπτης, Σκοροδάρης, ἀρχιτεκτων, Ζουρντζής ἀρχιτέκτων, Μπονάρος, Θεωμόπουλος, Λαμπιδίτης, ἢ οἱς Σκούφου ἢ οἱς Σεφάνου, Α. Δαιος καὶ Ι. Βούλγαρης γλυπτης. Ἐκ τῶν ζωγράφων οἱ κ. κ. Μαθιόπουλος, Μποκατιάλης, ἢ οἱς Ἀσπριώτου, Βολωνάκης, Χατζῆς, Ἀλεκτορίδης, οἱς Δασκαρίδου, Φρυδᾶς, Γιαλλινᾶς, Οἰκονόμου, Γεραλῆς, Λαμπάκης, Κουφός, οἱς Μαρκέτη, Δούκας, Κοντιάδης, Τριβούνης, Θεωμοπουλος, Κοντιάδης, Ἀμυραδάκης, Λαζαρετου, Κωνσταντινίδης. Ἐπίσης καὶ ὁ κ. Ροῖλος ἀπεστείλε τρία ἔργα του. Τιμητικὴ δὲ θέσις καθωρίσθη διὰ πέντε ἔργα τοῦ ἐκλειπόντος διασήμου μας ζωγράφου Ν. Λυτρα. Το διακοσμητικὸν τμήμα ἐπίσης εἶνε ἀρκετὰ πλούσιον, ἢ κ. Ἄννα Παπαδοπούλου μὲ τοὺς πλουσίους τῆς χρωματισμοὺς, ἢ κ. Σ. Γεωργαντᾶ μὲ τὰ διάφορα καλλιτεχνικώτατα διακοσμητικὰ ἀντικείμενα, αἱ οἱς Λάμπρου, Βύκλειδου ὡς καὶ ἢ κ. Βίλπεργ, ἀπαρτίζουν τὸ πρωτότυπον τοῦτο τμήμα.

* * *

Ὁδεῖον Λότνερ. — Το Ὁδεῖον Λότνερ ἔδωκεν ἐσχάτως τὸ ἀπὸ πολλοῦ χρόνου ἀναμενόμενον θαυμασιον Ὁρατόριον τοῦ Μαξ Μπροῦχ, τὴν «Ὀδύσσειαν». Ἡ «Ὀδύσσεια» διαιρεῖται εἰς δύο μερῶν καὶ ἔννεα ὑποδιαίρεσις, καὶ εἶναι μιὰ θαυμασιὰ μεταφρασις εἰς ἡχοὺς τῆς Ὀουσσειας τοῦ Ὀμήρου. Το ὅλον ἔργον γεματο ἀπὸ μεγαλοπρέπειαν, ἀπὸ ὠραία καὶ γλυκὰ μερῶν ἐπαίχθη μετὰ περισσής ἐπιτυχίας.

* * *

Ἡ Θεοδώρα (τοῦ Sardou, Μελόδραμα). — Ἐσχάτως ἔδωθη ἡ πρῶτη τῆς Θεοδώρας τοῦ Victorien

Sardou εἰς τὸ Μόντε Κάρολο. Το ἔργον τοῦτο συνέθεσεν ὁ Σαβιέρρος Levoux, εἰς ἀπὸ τοὺς καλιτέρους μαθητὰς τοῦ Massenet, συνθέτης τῆς Asbaché, τῆς Βασιλίσσης Φιαμέτης, καὶ ἄλλων ἔργων. Ἡ πλοκὴ τοῦ δράματος δὲν μετεβλήθη. Ὁ συνθέτης ἠρέσθη νὰ χρωματίσῃ δι' ὠραίων ἤχων τὸ γεννώμενον πάθος τοῦ Ἀνδρέου καὶ τῆς Θεοδώρας, καὶ τὰ διάφορα ἐπεισόδια, καὶ τὰς ποικίλας περιπετείας, ποῦ διέπουν ὅλον τὸ ἔργον. Ἐν γένει ἡ «Θεοδώρα» ἐσημείωσεν ἐπιτυχίαν ἀξιοσημείωτον.

* * *

«Ἡ Χειροφθετημένη». — Ἡ «Ἐφημερίς τῶν Συζητήσεων» ἐδημοσίευσε κατὰ μετάφρασιν τὴν «Χειροφθετημένην» μυθιστόρημα τῆς Κας Καλλιρόης Παρρέν.

Berthelot. — Ὁ μέγας σοφὸς, ὁ ἐνδοξὸς νεκρὸς τὸν ὁποῖον προ μικροῦ ἡ Γαλλία ἐκάλυψε με τὸν πεπλῶν τῆς δόξης καὶ τῆς ἀθανασίας εἰς τὸ Πάνθεον εἶνε ἀπὸ τοὺς ἡμίθεους τῆς ἀνθρωπότητος οἱ ὁποῖοι, τὸ φῶς τῆς Ἐπιστήμης ἀνά χειρας, φωτίζουν καὶ ποσχηγετοῦν αὐτὴν εἰς τὴν δια μέσου τῶν αἰῶνων σταδιοδρομίαν τῆς.

* * *

Εἰς ἡλικίαν 18 ἐτῶν, ὁ Renan μὲ τὸν ὁποῖον ἦτο συνεδεόμενος οἷα ψυχίας, μᾶς τον παρουσιάζει πεπρκεισμενον «με πνεῦμα φιλοσοφικόν, καὶ ἐρωτα τοῦ ἀληθοῦς».

Εἰς ἡλικίαν 27 ἐτῶν ἔχει ἤδη ἀρχίσῃ τὴν σύνθεσιν τῶν οἰνοπνευμάτων καὶ τὴν μεταπλασιν τῆς ὀργανικῆς χημείας. Ἡ μοναδικὴ μέθοδος τῆς Χημείας τότε ἦτο Ἀνάλυσις. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν σύνθεσιν τῶν ὀργανικῶν οὐσιῶν, ἐθεώρουν ὅτι εἶναι ἀδύνατον να πραγματοποιηθῇ αὐτὴ ἐκτὸς τῶν κώλων τῶν ὀργανικῶν ὄντων εἰς τὰ ὁποῖα τελεῖται ἡ δύναμις τῆς «ζωϊκῆς δυνάμεως». Ὁ Berthelot ἐπραγματοποίησε εἰς τὸ ἐργαστήριον του, δυνάμει, τῶν χημικῶν καὶ φυσικῶν δυνάμεων τὴν σύνθεσιν τῶν σεμελιωδῶν ὀργανικῶν ἐνώσεων καὶ εἰσήγαγε τὴν συνθετικὴν μεθοδὸν εἰς τὴν Χημείαν.

Καθηγητής τῆς Χημείας εἰς τὴν Φαρμακευτικὴν Σχολὴν τὸ 1859, λαμβάνει ἀπὸ τὴν Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιστημῶν τὸ βραβεῖον Jecher διὰ τὴν τεχνικὴν σύνθεσιν ὀργανικῶν ἐνώσεων καὶ παρασημοφορεῖται. Τὸ ἐπόμενον ἔτος ἐπιτυγχάνει βονθεῖα τοῦ ἠλεκτρικοῦ τόξου τὴν σύνθεσιν τῆς ἀστυλίνης ἐνώων ἀπ' εὐθείας ἀνθρακα καὶ ὑδρογόνου. Τὸ 1863 ἐκλέγεται μέλος τοῦ τμήματος φυσικῆς καὶ Χημείας τῆς Ἰατρικῆς Ἀκαδημίας καὶ διορίζεται καθηγητὴς νεοσυστάτου ἔδρας τῆς Ὀργανικῆς Χημείας καὶ ἀρχίζει τὰς περιφημοὺς ἐργασίας του ἐπὶ τῆς Θερμοχημείας αἱ ὁποῖαι διήρκεσαν εἰκοσαετίαν ὁλόκληρον. Κατὰ τὸ 1870 εἶναι μέλος τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ἀμύνης, καὶ ἀσχολεῖται εἰς τὴν κατασκευὴν τηλεβόλων καὶ πυρίτιδος· τὸ ἐπόμενον ἔτος ἐκλέγεται μέλος τῆς Συγκλήτου καὶ ἀσχολεῖται εἰς τὰ ἀνώτερα ἐπιστημονικὰ προδύματα τὰ ἀφορῶντα τὸν στρατὸν· μετὰ τινα ἔτη ὑπουργὸς τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως καὶ τῶν Ἐξωτερικῶν.

Ὁ Berthelot δὲν ὑπῆρξε μόνον μέγας ἐπιστήμων καὶ δεινὸς ἐφευρέτης· ὑπῆρξε μέγας φιλόσοφος καὶ συγγραφεὺς δυνάμει καὶ χάριτι.

Μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν ἀπὸ τοῦ 1873, ὁ Berthelot εἰσῆλθεν εἰς τὴν Γαλλικὴν Ἀκαδημίαν τὸ 1901 γενομενος δεκτὸς ὑπὸ τοῦ πνευματώδους κριτικοῦ Jules Lemaitre. «Μετὰ τὸν Lavoisier» τοῦ λέγει, «εἰσθε ὁ Βασιλεὺς τῆς Χημείας. Διὰ τῶν ὀργανικῶν σωμάτων τα ὁποῖα τεχνικῶς παρηγάγατε κατέστητε ὁ εὐεργέτης τῆς ἐθνικῆς βιομηχανίας, καὶ διὰ τῶν ἐκκρηκτικῶν ὑλῶν διὰ τῶν ὁποίων τὴν ἐφωδιάσατε εὐεργέτης τῆς πατρίδος. Μετὰ τὸν Pasteur θὰ ἦσθε ἴσως ὁ χρησιμώτερος ἄνθρωπος τοῦ ΧΙΧου αἰῶνος εἰς τὴν ἀνθρωπότητα. Καὶ ὅπως ἐκεῖνος, ἐδημιουργήσατε ἔργον τὸ ὁποῖον ὅσον μέγα καὶ ἂν εἶνε ἦδη, εἶνε ἀπαρχὴ μόνον· ἐνεκαινιάσατε μέθοδον τῆς ὁποίας αἱ ἐφαρμογαὶ δύνανται νὰ ἦναι ἀπειροί. Δὲν ἐλέγατε ὅτι τὸ ζήτημα τῶν τροφῶν εἶνε χημικὸν πρόβλημα; ὅτι θὰ ἔλθῃ ἡμέρα ὅποτε θὰ τὰς κατασκευάζωμεν μὲ διαφορὰ σώματα, μὲ τὸν ἀνθρακα παραλαμβάνομενον ἀπὸ τὸ ἀνθρακικὸν ὄξύ, τὸ ὑδρογόνον ἀπὸ τὸ ὕδωρ, τὸ ἄζωτον καὶ ὀξυγόνον ἀπὸ τῆς ἀτμοσφαιράς, καὶ ὅτι τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἕκαστος θὰ φέρῃ μαζί του τὴν ἀζωτοῦχον πινακίδα, τὸν μικρὸν πλακοῦντα λιπαρῶν οὐσιῶν, καὶ τὸ φιαλίδιον τῶν ἀρωματικῶν ἀρτυμάτων, παρεσκευασμένα συμφῶνως μὲ τὴν ἀρέσκειαν του; ἔαν τὸ ὕνερον αὐτὸ μᾶς εὐτυχοῦς ἀνθρωποποιτὸς ἐπραγματοποιεῖτο ποτε θὰ ἠδυνάμεθα νὰ εἰπῶμεν, Κύριε, ὅτι τὸ ἀπίθανον αὐτὸ ἐπίγειον ποῖημα, θὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸ ἐργαστήριον εἰς τὸ ὁποῖον καταπονεῖσθε ἐκθύμως ἀπὸ πεντηκονταετίας, καὶ ὅπου λειοτριβεῖτε εἰς τὰ χημικὰ σας σκεῦη τὴν χαρὰν καὶ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ μέλλοντος κόσμου».

* *

Ὁ πεπιεσμένος ἀήρ κατὰ τῶν κυμάτων.— Γνωρίζετε ὅλοι ὅτι ἐν καιρῷ τρικυμίας, ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ ρίπτουν ἔλαιον εἰς τὴν θάλασσαν πρὸς κατευνασμὸν τῶν κυμάτων. Ὁ Ἀμερικανὸς μηχανικὸς κ. Π. Μπράσερ προτείνει τώρα τὴν χρῆσιν πεπιεσμένου ἀέρος ἀντὶ τοῦ μέχρι τοῦδε χρησιμοποιουμένου ἐλαίου. Παρατήρησε κατὰ τὴν διάρτησιν τῆς ὑπὸ τὸν ποταμὸν East River, τῆς Νέας Ὑόρκης, σύραγος, ὅτι ὁ ἐκφεύγων πεπιεσμένος ἀήρ ἀνερχόμενος εἰς τὴν ἐπιφάνειαν παρῆγε στρῶμα ὑγρὸν ἠρεμον, ἐν ᾧ περίξ τα κύματα ὑψοῦντο ἄγρια.

Ἐὰν τὰ πλοῖα ἐφωδιάζοντο, λέγει ὁ Μπράσερ, διὰ ζώνης μὲ πεπιεσμένον ἀέρα καταλλήλως ἐξερχόμενον ἐξ αὐτῆς, τὰ περὶ τὰ πλοῖα ταῦτα κύματα κατευναζόμενα θὰ ἦσαν ὅλως ἀκίνδυνα.

Ἐπίσης καὶ περίξ τῶν προκυμαιῶν, τῶν προχωμάτων καὶ τῶν κυματοθραυστῶν θὰ ἐπεκράτει, ἀκόμη καὶ ἐν καιρῷ τρικυμίας, σχετικὴ γαλήνη, ἔαν τὰ ἔργα ταῦτα ἐφωδιάζοντο μὲ ἀνάλογον περιζῶμα ἐκ τῶν ὀπῶν τοῦ ὁποίου θὰ ἐξέφευγεν ὁ πεπιεσμένος ἀήρ.

ΕΘΝΙΚΗ ΖΩΗ

Ἡ ἀφίξις τοῦ Βασιλέως τῆς Ἰταλίας εἰς Ἀθήνας.— Ἡ ἀνταπόδοσις τῆς ἐπισκέψεως τοῦ ἡμετέρου ἀνακτος ὑπὸ τοῦ Βίκτωρος Ἐμμανουὴλ ὑπῆρξεν ἀφορμὴ ὅπως ἐκδηλωθῶσιν ἐν ὅλῃ τῶν τῆ αἰγλή τὰ εὐγενῆ καὶ φιλόξενα αἰσθήματα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ σφυρηλατηθῶσιν ἐτι μάλλον οἱ δεσμοὶ οἱ ἀπὸ τῶσιν αἰῶνων ἐνοῦντες τοὺς δύο ἀδελφοὺς λαοὺς τοὺς ὁποίους μάτην ἀποπειροῦνται νὰ διασπᾶσθαι ἀπ' ἀλλήλων ἀναίσθητος πολιτικῆ.

Ὁ Βασιλεὺς τῆς Ἰταλίας ἐπεσκέφθη ἐπανειλημμένως τὰ ἐνδοξα ἐρεῖπια τῆς Ἀρχαιότητος, μετ' εὐλικρινοῦς δὲ ἐνθουσιασμοῦ ἐξεφφάσθη ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους εἰπὼν ὅτι, «ἔθνος ἔχον τοιαύτας ἐνδόξους παραδόσεις καὶ γνωρίζον νὰ ἐμπνέεται ἐξ αὐτῶν, δὲν εἶνε δυνατὸν ἢ νὰ ἔχη εὐτυχῆς τὸ μέλλον».

* *

Τὰ νέα Ἀντιτορπιλλικά μας.— Εἰς τὸν στόλισκον τῶν Ἀντιτορπιλλικῶν μας τὸν ὁποῖον ἀποτελοῦν ἡδη ἡ «Νίκη» «Δόξα» «Θύελλα» καὶ «Ναυκρατοῦσα» προστίθενται ὅσον οὐκ εὐέλπιδα τὸ «Βέλως» καὶ ἡ «Ἀσπίς».

